

Príloha č. 1

Mestské zastupiteľstvo v Spišských Vlachoch

Číslo:
Bod programu: 14

Návrh Komunitného plánu sociálnych služieb Mesta Spišské Vlachy na obdobie rokov
2021–2031

M a t e r i á l

na zasadnutie Mestské zastupiteľstvo v Spišských Vlachoch

Vec: Návrh Komunitného plánu sociálnych služieb Mesta Spišské Vlachy na obdobie rokov 2021-2031

Dôvod predloženia:

Neaktuálnosť Aktualizácie
KPSS na roky 2011-2020

Bližšie špecifikované
v Dôvodovej správe

Materiál obsahuje:

I. Dôvodová správa

II. Návrh Komunitného plánu sociálnych služieb Mesta Spišské
Vlachy na obdobie rokov 2021 – 2031

III. Návrh Uznesenia

Spracoval: Mgr. Mária Dzurillová

Zodpovedá: Lubomír Fífik

Predkladá: Lubomír Fífik

I.

Dôvodová správa

A) Zhodnotenie doterajšieho stavu:

Mesto Spišské Vlachy postupovalo v oblasti sociálnych služieb podľa vypracovaného Komunitného plánu sociálnych služieb, schváleného uznesením MsZ č. 89 VI/2011 dňa 7.6.2011, jeho aktualizácia bola zrealizovaná v roku 2018 schválená uznesením MsZ č. 381/VII/2018, dňa 10. júla 2018, na obdobie do roku 2020. K dnešnému dňu nemá mesto Spišské Vlachy aktuálny KPSS.

B) Zdôvodnenie novej úpravy:

Neexistencia resp. neaktuálnosť KPSS znemožňuje obciam a mestám uchádzať sa o nenávratné finančné prostriedky z európskych fondov a štátneho rozpočtu v sociálnej oblasti. V zmysle § 83 ods. 4 Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znp majú obce a mestá povinnosť do 6 mesiacov od zverejnenia Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030 predložiť na rokovanie MsZ návrh KPSS. NP RSS boli zverejnené v marci 2021. Návrh KPSS mesta Spišské Vlachy na obdobie rokov 2021-2031 bol vypracovaný v súlade:

- s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030,
- s Národným programom aktívneho starnutia na roky 2021-2030,
- s Národným programom rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021-2030,
- s Národným akčným plánom na elimináciu a prevenciu násillia na ženách 2014-2019,
- s Koncepciou rozvoja sociálnych služieb KSK na roky 2016-2020,
- s PHSR mesta Spišské Vlachy na roky 2016-2022,
- na základe analýz v súlade s § 80 a § 83 Zákona o sociálnych službách v platnom znení zohľadňujúc miestne špecifiká a potreby občanov mesta Spišské Vlachy,
- na základe analýz správ o plnení KPSS mesta Spišské Vlachy na roky 2011-2018 (2020) a v súlade s harmonogramom prípravy KPSS zo dňa 11.2.2021 odsúhlaseným členmi sociálnej komisie pri MsZ v Spišských Vlachoch.

Predložený návrh KPSS na obdobie rokov 2021-2031 nadväzuje na KPSS na roky 2011-2018(2020) a bol prerokovaný na zasadnutí sociálnej komisie dňa 3.júna 2021. **Členovia sociálnej komisie odporúčajú schváliť MsZ v Spišských Vlachoch návrh Komunitného plánu sociálnych služieb na obdobie rokov 2021-2031.**

C) Dopad na rozpočet a hospodárenie mesta:

minimálny

D) Dopad na personálne náklady:

minimálne

E) Potreba úpravy predpisovej základne:

nie

F) Dopad na činnosti ostatných orgánov samosprávy mesta:

nie

G) Variantné riešenia: (potrebné uviesť výhody a nevýhody jednotlivých variantov)

nie je

H) Riešenie odporúčané spracovateľom.

II.

N á v r h u z n e s e n i a

Po prerokovaní materiálu **Mestské zastupiteľstvo v Spišských Vlachoch:**

I. schvaľuje

návrh Komunitného plánu sociálnych služieb na obdobie rokov 2021-2031
v predložennom znení.

II. ukladá

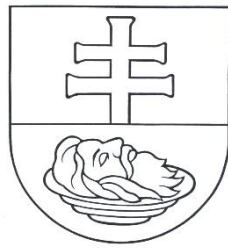
oprávnenému zamestnancovi MsÚ Spišské Vlachy zverejniť na vývesnej tabuli a
internetovej stránke mesta schválený **Komunitný plán sociálnych služieb
na obdobie rokov 2021-2031** v predložennom znení.

Zodpovedá: Prednosta MsÚ

Termín: bezodkladne

MESTO SPIŠSKÉ VLACHY

SNP 34, 053 61 Spišské Vlachy

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Mesta Spišské Vlachy

na obdobie rokov 2021-2031

Vypracovala:

Mgr. Mária Dzurillová

Zoznam skratiek

EF – Európsky fond

EÚ – Európska únia

KSK – Košický samosprávny kraj

MPSVaR – Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny

MR – Mestský rozpočet

MsÚ – Mestský úrad

MsZ – Mestské zastupiteľstvo

MVO – Mimovládne organizácie

NPRSS -Národné priority rozvoja sociálnych služieb

NPAS – Národný program aktívneho starnutia

OZ – občianske združenie

PHSR – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

SR – Slovenská republika

SZČO – Samostatne zárobkovo činná osoby

SZTP – Slovenský zväz telesne postihnutých

soc. sl. – sociálna služba, sociálne služby

ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý, ZP – Zdravotne postihnutý

v znp – v znení neskorších predpisov

č. – číslo

atď. – a tak ďalej, pod. - podobne

Z. z. ; Zb. – Zbierka zákonov

ESF – Európsky sociálny fond

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb

IS SOCS – informačný systém sociálnych služieb

ZpS – zariadenie pre seniorov

ZOSI – zariadenie opatrovateľskej služby

DS – denný stacionár

ŠZ – špecializované zariadenie

DSS – domov sociálnych služieb

OSI – opatrovateľská služba

NFP – nenávratný finančný príspevok

OBSAH

1. ÚVOD.....	4
2. LEGISLATÍVNE VÝCHODISKÁ.....	5
2.1. Národná úroveň	5
2.2. Regionálna úroveň.....	8
2.3. Miestna úroveň	8
2.4. Sociálne služby	10
3. KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	12
3.1. Komunitný plán sociálnych služieb.....	14
3.2. Štruktúra komunitného plánu	14
3.3. Úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych službách.....	15
4. ORGANIZÁCIA PROCESU KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V MESTE.....	16
5. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O MESTE SPIŠSKÉ VLACHY	17
6. ANALÝZA DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV A SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV	18
6.1. Vzdelávanie na území mesta	23
6.2. Sociálnoprávna ochrana detí a Sociálna kuratela	28
7. ANALÝZA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ZDRAVOTNEJ A OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI.....	31
7.1. Sociálne služby na území kraja a okresu	31
7.2. Zdravotná a ošetrovateľská starostlivosť na území okresu a mesta	35
8. ANALÝZA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ÚZEMÍ MESTA	38
8.1. Stav poskytovania sociálnych služieb v meste	38
8.2. Mesto Spišské Vlachy ako poskytovateľ sociálnych služieb v praxi	44
8.2.1. Poskytovanie opatrovateľskej služby	46
8.2.2. Financovanie poskytovania sociálnych služieb z rozpočtu mesta.....	48
9. ANALÝZA POŽIADAVIEK, POTRIEB A ŽELANÍ OBYVATEĽOV V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	51
10. SWOT ANALÝZA.....	61
11. PREDSTAVA BUDÚCNOSTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB – STANOVENIE PRIORÍT A CIEĽOV ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	64
11.1. Stanovenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v meste Spišské Vlachy	65
12. ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA	68
13. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA	68
14. PODMIENKY A SPÔSOB ZMENY A AKTUALIZÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA	68
15. ZÁVER.....	70

1. ÚVOD

Predstavujeme Vám Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy, ktorý analyzuje súčasnú situáciu v sociálnej oblasti v našom meste, hodnotí a poukazuje na aktuálne požiadavky a potreby našich občanov, navrhuje ciele a priority pre poskytovanie a rozvoj sociálnych služieb na obdobie rokov 2021–2031. Prvý komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy bol spracovaný v roku 2011, na obdobie rokov 2011 – 2018, schválený uznesením MsZ č. 89 VI/2011 dňa 07.06.2011, jeho aktualizácia bola zrealizovaná v roku 2018 schválená uznesením MsZ č. 381/VII/2018, dňa 10. júla 2018, na obdobie do roku 2020. Potrebný prieskum súčasného stavu poskytovania sociálnych služieb a požiadaviek občanov bol realizovaný prieskumom verejnej mienky prostredníctvom dotazníkov. V sociálnej oblasti je stále čo vylepšovať, našim cieľom je aby na území mesta boli poskytovali kvalitné a dostupné sociálne služby občanom, skutočne odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, zabránilo sa sociálnemu vylúčeniu osôb a podporilo sa ich zotrvanie v ich prirodzenom domácom prostredí – vízia a predstava budúcnosti poskytovania sociálnych služieb v našom meste.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) ukladá obciam a mestám povinnosť predložiť návrh KPSS, na schválenie obecnému zastupiteľstvu do šiestich mesiacov od zverejnenia Národných priorít rozvoja sociálnych služieb, ktoré sú strategickým dokumentom na realizáciu cieľov v sociálnej oblasti spolu so strategickými dokumentmi na lokálnej, regionálnej a štátnej úrovni. Na lokálnej úrovni s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišské Vlachy, ktorý bol v našom meste vypracovaný v roku 2015 na roky 2016-2022 externým spracovateľom: Spišskou regionálnou rozvojovou agentúrou a schválený MsZ v Spišských Vlachoch dňa 3.3.2016 uznesením č. 177/VII/2016. Na prvý pohľad sa môže zdať, že ide o rovnaké spracovanie problematiky, má to však svoje dôvody. V KPSS je širší priestor na východiskový, skutočný a želaný stav v sociálnej oblasti. S prípravou podkladov na tvorbu KPSS sme začali so zberom údajov ešte v minulom roku a v januári tohto roka prípravou dotazníkov. V marci sa do dotazníkového prieskumu mohli zapojiť nielen prijímatelia sociálnych služieb, ale všetci obyvatelia mesta prostredníctvom online dotazníka a dotazníkov v tlačenej forme, ktoré boli distribuované do domácnosti obyvateľov podľa rozdelených lokalít. V skupine právnických osôb boli zastúpené školy, centrum pre deti a rodinu, materská škola, zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb a ošetrovateľských služieb. Na zasadnutí sociálnej komisie bola stanovená pracovná skupina a spracovateľ. Bol stanovený harmonogram postupu prípravy KPSS. Dôležitejšie však ako samotné vypracovanie KPSS, stanovenie cieľov a priorít je jeho samotná realizácia, riešenie navrhovaných postupov, jeho vyhodnotenia a aktualizovanie spojené s aktuálnym rozvojom a poskytovaním sociálnych služieb na území mesta podľa požiadaviek a potrieb obyvateľov. KPSS je otvorený, záväzný programový dokument, na základe ktorého dokáže mesto efektívne plánovať rozvoj sociálnej oblasti v meste a poskytovať respektíve zabezpečiť poskytovanie kvalitných sociálnych služieb svojim obyvateľom, ktorí sú na tieto služby z hľadiska svojho zdravotného a sociálneho stavu odkázaní prostredníctvom iných poskytovateľov sociálnych služieb.

2. LEGISLATÍVNE VÝCHODISKÁ

Východiskami pre tvorbu Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy na roky 2021 – 2031 sú trendy, politiky a dokumenty na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

2.1. Národná úroveň

System sociálnych služieb je dynamickým systémom, ktorý od roku 2015 - 2020 podliehal viacerým legislatívnym zmenám, ktoré sú často neprehľadné a aj ťažko aplikovateľné z pohľadu financovania samospráv na komunitnej úrovni. Uvádzame zmeny týkajúce sa predovšetkým kompetencií obcí a miest.

Zákon č. 40/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách s účinnosťou od 01.03.2017

- vytvorenie legislatívnych podmienok na rozvoj sociálnych služieb na podporu rodiny s nezaopatrenými deťmi do troch rokov veku dieťaťa v záujme zosúladienia rodinného a pracovného života.

Zákon č. 331/2017 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2018

- nová nepriaznivá sociálna situácia na účely poskytnutia sociálnej služby a jej definícia, nejde len o zosúladienie rodinného a pracovného života,
- zmeny v personálnych štandardov a kvalifikačných predpokladoch odborných zamestnancov,
- poskytovanie sociálnych služieb v komunitnom centre,
- terénna forma poskytovania služby včasnej intervencie (v rodinnom prostredí dieťaťa),
- zmeny v rozsahu činností v zariadení podporovaného bývania,
- v dennom stacionári pre deti zabezpečiť odbornú činnosť, ktorou je výchova,
- zmeny týkajúce sa posudkovej činnosti, obligatórne vykonávanie miestnej ohliadky rodinného prostredia alebo prostredia, v ktorom sa žiadateľ zdržiava. Posudková činnosť sa bude vykonávať aj u seniora, ktorý žiada umiestnenie v ZpS z iných vážnych dôvodov,
- špecializované poradenstvo ako výkon samostatnej praxe sociálneho pracovníka,
- základné sociálne poradenstvo ako samostatná činnosť obce a VÚC – ustanovenie výnimky pre obce a VÚC, nepotrebujú sa na túto sociálnu službu registrovať. Ide o výkon pôsobnosti orgánu verejnej správy,
- právne postavenie zodpovedného zástupcu v rámci registrácie. Zodpovedný zástupca za odborné poskytovanie sociálnej služby musí byť v pracovnom pomere k poskytovateľovi.
- nová povinnosť pre poskytovateľa – písomne oznámiť do 8 dní skutočný deň začatia poskytovania sociálnej služby,
- povinnosť poskytovateľa zverejniť ekonomicky oprávnené náklady,
- nová povinnosť obce – poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb pre zariadenia v kompetencii obce,
- nový spôsob výpočtu finančného príspevku pri odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- zvýšenie hranice ochrany príjmu pre opatrovateľskú službu na sumu 1,65 násobku životného minima.
- zmeny v pôsobnosti obci – vydávať písomné vyjadrenia o súlade predloženej žiadosti

o poskytnutie finančných príspevkov zo štátneho rozpočtu s KPSS obce.

Zákon č. 280/2019 Z. z. s účinnosťou od 01.10.2019

- úprava podmienok finančnej podpory neverejných poskytovateľov z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku,
- s účinnosťou od 1.1.2020 sa nanovo ustanovili kvalifikačné predpoklady potrebné na vykonávanie tlmočenia v rámci tlmočnickej služby,
- s účinnosťou od 1.1.2021, následne odloženou vzhľadom na zámer pripravovaných zmien v oblasti sociálnych služieb na 1.1.2022, sa zavádza nový informačný systém sociálnych služieb (IS SOCS), v ktorom budú zbierané a zhromaždené údaje tak, aby boli aktuálne, overiteľné a relevantné pre potreby zisťovania skutkového stavu v oblasti sociálnych služieb, skvalitňovania procesu strednodobého plánovania rozvoja sociálnych služieb a ich súvisiaceho spolufinancovania, a to na úrovni samosprávy a štátu,
- v súvislosti s mimoriadnou situáciou vyvolanou šíriacim sa ochorením COVID-19 sa od apríla 2020 prijímali a vykonávali čiastkové legislatívne zmeny vybraných postupov a podmienok pri poskytovaní sociálnych služieb.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb v SR na roky 2021 -2030 sú stanovené takto:

- Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb.
- Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti.
- Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby.
- Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.¹

Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030

Tento dokument je nelegislatívnej povahy a v čase prípravy KPSS bol vo fáze prípravy a preto sme vychádzali z informácie o príprave tohto dokumentu.

Na základe medzinárodných skúseností a odporúčaní, rovnako v súlade s doterajšou praxou, stavia budúci NPAS-II. na troch základných princípoch:

a) princípe rešpektovania rôznorodosti aktivít ľudí podporovaných v rámci stratégie aktívneho starnutia (nejde teda len o podporu ich zamestnanosti, ale aj vykonávania ďalších spoločensko-prospešných aktivít, celoživotného vzdelávania, či dosahovania čo najdlhšej nezávislosti a kvality v bežnom živote ako základu zotrvania vo svojom prirodzenom prostredí cestou udržiavania zdravého životného štýlu);

b) princípe podpory aktívneho starnutia v celkovom životnom cykle ľudí (teda nielen počas ich vyššieho veku);

c) princípe participácie a zdieľanej zodpovednosti rozličných aktérov za iniciovanie, prípravu, napĺňanie, monitorovanie a vyhodnocovanie cieľov a opatrení programu.²

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030

¹Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-fin.pdf>

² Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/socialne-poistenie-dochodkovy-system/informacia-priprave-npas-ii.pdf>

Národný program je rozdelený do tzv. opatrení, ktoré zahŕňajú jednotlivé oblasti života osôb so zdravotným postihnutím. Pre tvorbu KPSS je dôležité opatrenie týkajúce sa vyšších územných celkov, miest a obcí:

1. Nezávislý spôsob života začlenenie do spoločnosti, osobná mobilita:
 - rozvoj sociálnej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie,
 - podporovať rozvoj sociálnej služby podpora samostatného bývania,
 - podporovať rozvoj domácej opatrovateľskej služby,
 - rozvinúť sociálne služby na komunitnej úrovni v zmysle odporúčania Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím,
 - zvýšiť dostupnosť a rozvíjať službu včasnej intervencie, zabezpečiť jej dlhodobú udržateľnosť a kvalitu naprieč celým územím Slovenska.³

Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násillia na ženách 2014 – 2019

Násillie na ženách je v súlade s medzinárodným konceptom ľudských práv chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Je to forma rodovo - podmieneného násillia, ktoré je nasmerované proti ženám z dôvodu ich príslušnosti k ženskému rodu a postihuje ženy disproporcionálne.

Realizačné oblasti národného akčného plánu :

1. Právny a strategický rámec
2. Poskytovanie pomoci a dostupné podporné služby
3. Metodiky a štandardy
4. Vzdelávanie pomáhajúcich profesií
5. Primárna prevencia
6. Monitoring a výskum
7. Násillie voči ženám na pracovisku⁴

Zákon o sociálnych službách hovorí o nepriaznivej sociálnej situácii, ktorou je aj ohrozenie správaním sa iných osôb alebo ak sa niekto stane obeťou správania sa takýchto osôb, pričom domáce násillie je jednou z týchto nepriaznivých sociálnych situácií. Kompetenčne majú na tomto poli viac zverené samosprávne kraje (VÚC) a orgány sociálnoprávnej ochrany (ÚPSVaR). Kraje majú povinnosť zriaďovať a financovať resp. spolufinancovať prevádzky zariadení takzvaného núdzového bývania, ktoré zabezpečujú utajenie miesta ubytovania osoby, na ktorej je páchané násillie a jej anonymitu. Túto povinnosť v podobe vytvorenia minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násillie, ukladá aj Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia na ženách. Ide o poradenské centrá alebo bezpečné ženské domy, ktoré zároveň musia spĺňať minimálne štandardy Rady Európy.

Akčný plán tiež predpokladá, že sa budú organizovať informačno-vzdelávacie a osvetové aktivity o problematike násillia na ženách a domáceho násillia a inak podporovať aktivity mimovládnych organizácií, ktoré sa týmito problémami domáceho násillia zaoberajú.⁵

Ďalšími východiskami pre tvorbu KPSS na obdobie rokov 2021-2031 sú: zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znp, zákon č. 406/2011

³ Dostupné na: https://www.komisarprezdravotnepostihnutych.sk/getmedia/f5d309c8-6eaa-48f9-b590-ef7d776ddfd7/Material_NPRZPOZP_2021-2030.aspx

⁴ Dostupné na: https://www.gender.gov.sk/wp-content/uploads/2012/06/NAP_nasilie_print.pdf

⁵ Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/rovnost-sanci/news/riesenie-domaceho-nasilia-je-ulohou-aj-pre-samospravy/>

Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine. Pri stanovení cieľov a vízie budúcnosti poskytovania sociálnych služieb v meste Spišské Vlachy v značnej miere prispeli závery Správy o výsledku kontroly domácej opatrovateľskej služby, ktorú v roku 2020 vykonal Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, Plán Obnovy a odolnosti SR a Národný integrovaný reformný plán – Moderné a úspešné Slovensko.

2.2. Regionálna úroveň

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji na roky 2016 - 2020 je rozdelená do nasledujúcich oblastí:

- sociálna prevencia a poradenstvo v sociálnych službách,
- krízová intervencia,
- pobytové služby,
- terénne služby,
- sociálne služby pre občanov so zdravotným znevýhodnením,
- sociálne služby pre seniorov,
- prevencia a eliminácia domáceho násillia páchaného na ženách,
- rozvoj sociálnych služieb,
- dobrovoľníctvo v sociálnych službách,
- sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela detí a mládeže.⁶

PHSR Košického samosprávneho kraja uvádza:

Európskou sociálnou chartou sa členské štáty Rady Európy dohodli zabezpečiť svojim obyvateľom sociálne práva na zlepšenie ich životnej úrovne a sociálneho blahobytu. Podľa charty je cieľom vnútroštátnej a medzinárodnej politiky uskutočňovanej všetkými primeranými prostriedkami dosiahnutie podmienok na zabezpečenie účinného výkonu okrem iných aj týchto práv a zásad:

- každý má právo na prospech zo sociálnych služieb,
- každá staršia osoba má právo na sociálnu ochranu,
- každá osoba bez primeraných zdrojov má právo na sociálnu a lekársku pomoc,
- každá osoba so zdravotným postihnutím má právo na nezávislosť, na sociálnu integráciu a na účasť na živote spoločnosti.

Je potrebné si uvedomiť, že kvalita poskytovaných sociálnych služieb je významný rozvojový prvok. Popri presadzovaní kvantitatívneho prístupu k riešeniu sociálnych problémov nebola kvalite poskytovaných sociálnych služieb v uplynulom období venovaná dostatočná pozornosť.⁷ Bez patričného hodnotenia rozsahu a kvality sociálne služby nemôžu napredovať.

2.3. Miestna úroveň

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy na roky 2011 -2018 (2020)

Vízia: Poskytovať kvalitné a dostupné sociálne služby občanom, skutočne odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby. Zabrániť sociálnemu vylúčeniu osôb a udržať ich v ich

⁶Dostupné na: https://web.vucke.sk/files/socialne_veci/2016/koncepcia_final-2016_2020.pdf

⁷Dostupné na:

https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/2015/phsr_kosickeho_kraja_2016_2022.pdf

prirodzenom rodinnom prostredí.

Strategický cieľ: *Zabezpečenie kvalitných a dostupných sociálnych služieb.*

Špecifické ciele:

- 1. Poznať plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb.**
- 2. Služby bližšie k občanom, aby ľudia čo najdlhšie zotrvali vo svojom prirodzenom prostredí.**
- 3. Podpora ľudskej a občianskej dôstojnosti občanov so zdravotným postihnutím a seniorov mesta Spišské Vlachy.**
- 4. Vyššia kvalita sociálnych služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.**

Na základe analýzy sociálnej situácie občanov mesta Spišské Vlachy a poskytovaných služieb si mesto stanovilo hlavné ciele komunitného plánu sociálnych služieb mesta:

1. Podporiť zotrvanie občanov mesta v ich prirodzenom prostredí
 - 1.1 Rozširovanie a skvalitňovanie opatrovateľskej služby pre občanov v súlade s ich potrebami a platným zákonom o sociálnych službách.
 - 1.2 Rozširovanie podporných sociálnych služieb pre starých a osamelých občanov donáška obedov.
 - 1.3 Zabezpečenie sociálnej služby v jedálni.
2. Zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a sociálneho poradenstva.
 - 2.1 Na výkon opatrovateľskej služby zamestnávanie pracovníkov s príslušným vzdelaním alebo akreditovaným kurzom opatrovateľskej činnosti.
 - 2.2 Vytvorenie a posilnenie samostatného sociálneho oddelenia mesta, kde budú pracovať zamestnanci s požadovaným vzdelaním podľa platného zákona o sociálnych službách.
3. Vytvoriť organizačné a materiálne podmienky na realizáciu úloh mesta podľa zákona o sociálnych službách a komunitného plánu sociálnych služieb.
 - 3.1 Zabezpečenie registrácie sociálnych služieb.
 - 3.2 Zabezpečenie finančných prostriedkov na sociálne služby v rozpočte mesta na roky 2011 až 2020 a skvalitnenie sociálnych služieb v súlade s predpokladanými potrebami obyvateľov mesta.

Plnenie a realizácia vízie, priorít a cieľov boli každoročne vyhodnocované sociálnou komisiou v správach o plnení KPSS mesta Spišské Vlachy ku 31.12. príslušného kalendárneho roka, boli predkladané mestskému zastupiteľstvu a sú zverejnené na webovom sídle mesta Spišské Vlachy v sekcii sociálneho oddelenia. Na základe týchto správ môžeme konštatovať, že naplnenie cieľov sa za uplynulé obdobie darilo plniť až na zriadenie denného centra seniorov, na ktoré sa nenašla vhodná nehnuteľnosť resp. dostatok finančných prostriedkov na náročnú rekonštrukciu tak aby spĺňala požiadavky.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Spišské Vlachy na roky 2016 – 2022

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jej obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Vízia: *Moderné mesto s moderným vidieckym charakterom s dobrým zázemím pre bývanie*

Podpora vzdelanosti, profesionality, hrdosti, informovanosti a angažovanosti obyvateľov mesta. Vytváranie príležitostí, budovanie infraštruktúry pre kultúru, šport, vzdelávanie a pre aktívne trávenie voľného času. Budovanie a investície do bytovej výstavby, nájomných a sociálnych bytov.⁸

2.4. Sociálne služby

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) upravuje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb, financovanie sociálnych služieb a dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb.

Sociálna služba v zmysle zákona o sociálnych službách je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny,
- f) zabezpečenie starostlivosti o dieťa z dôvodu situácie v rodine, ktorá vyžaduje pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Nepriaznivá sociálna situácia podľa zákona o sociálnych službách je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností,
- c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do siedmich rokov veku,
- d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- e) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- f) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu (ďalej len „dôchodkový vek“),
- g) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- h) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo

⁸Dostupné na: http://www.spisskevlachy.sk/dokumenty/phasr/phasr_8_12_2015.pdf

- i) pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- j) z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb.

Druhy sociálnych služieb

Druh sociálnej služby, forma sociálnej služby a rozsah poskytovania sociálnej služby sa určia podľa nepriaznivej sociálnej situácie a podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby u sociálnych službách podmienených odkázanosťou.

Sociálne služby podľa druhu sú:

a) sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - nízkoprahové denné centrum,
 - integračné centrum,
 - komunitné centrum,
 - nocľaháreň,
 - útulok,
 - domov na polceste,
 - zariadenie núdzového bývania
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení,
5. starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
6. služba včasnej intervencie,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
 - zariadenie podporovaného bývania,
 - zariadenie pre seniorov,
 - zariadenie opatrovateľskej služby,
 - rehabilitačné stredisko,
 - domov sociálnych služieb,
 - špecializované zariadenie,

- denný stacionár,
 - 2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),
 - 3. prepravná služba,
 - 4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba,
 - 5. tlmočnická služba,
 - 6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
 - 7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
 - 8. požičiavanie pomôcok,
- d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú
1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
 2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,
- e) podporné služby, ktorými sú
1. odľahčovacia služba,
 2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
 3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
 4. podpora samostatného bývania,
 5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
 6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
 7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Všetky vyššie uvedené sociálne služby možno účelne a vhodne spájať a je ich možné poskytovať ambulantnou, terénnou a pobytovou formou a to na určitý aj neurčitý čas.⁹

Účastníci právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb

Prijímateľ

- je osoba, ktorá využíva sociálne služby, pretože sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii. Sú to rovnako tí, ktorí už služby dostávajú, ako aj tí, ktorí na nich čakajú.

Poskytovateľ

- je subjekt poskytujúci sociálne služby (na základe podmienok stanovených zákonom o sociálnych službách).

Objednávateľ

- je zodpovedný za zaistenie sociálnych služieb v danej komunite. Objednávateľom sú najmä obce, mesta a vyššie územné celky, v kompetencii ktorých je sociálna služba.

Partnerstvo

- je zoskupenie osôb vytvorené na účel realizácie projektov alebo programov na predchádzanie vzniku alebo zmiernenie nepriaznivých sociálnych situácií fyzických osôb alebo na riešenie týchto situácií a projekty alebo programy komunitnej práce. Partnerstvo môže byť vytvorené najmä obcou, vyšším územným celkom, úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, zástupcami komunity a inou osobou.

3. KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účely predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov svojich obyvateľov.

⁹Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

Komunita, slovensky spoločenstvo, sa môže definovať ako prostredie alebo skupina ľudí, ktorí sú bez ohľadu na rozdielnosti schopní oceňovať rozdielnosti, čo im umožňuje účinne a otvorene komunikovať a spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov. Výraz komunita pochádza z latinského slovného základu spoločného s communicare, komunikácia - komunikovať. Komunita je v najširšom zmysle slova sieť osobných vzťahov, skupín, sietí, tradícií a vzorov správania, ktoré existujú medzi tými, ktorí zdieľajú spoločné fyzické susedstvá, socioekonomické podmienky alebo spoločné chápanie a záujmy.

Plánovanie je zostavovanie, tvorba plánu. Je to rozhodovací proces voľby cieľov a prostriedkov ich dosiahnutia.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je:

- jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov,
- metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov,
- otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

Cieľom KPSS je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov komunity,
- poznať plány a predstavy samotných poskytovateľov sociálnych služieb,
- rozšírenie a skvalitnenie poskytovaných sociálnych služieb,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- poznať požiadavky a potreby príjemcov .

Komunitné plánovanie sa stáva čoraz rozšírenejším a používanejším termínom v oblasti sociálnych vecí. Pod týmto pojmom nevnímame len plán, dokument, písomnú prácu, ktorá je výsledkom nejakého procesu, ale jeho najdôležitejším aspektom je práve proces samotný.

Predpokladom pre poskytovanie čo najkvalitnejších služieb, ako aj orientovanie na poskytovanie dostatku sociálnych služieb pre komunitu s cieľom priblížiť sociálnu službu k občanovi čo najbližšie, je nevyhnutné realizovať proces plánovania s tými, ktorých sa sociálna služba priamo týka. Prax nám ukázala, že očakávania, predstavy a ciele sú u poskytovateľa sociálnych služieb iné ako sú predstavy samotného prijímateľa sociálnych služieb alebo jeho príbuzných.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je zabezpečenie spolupráce subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti na účely predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.¹⁰

¹⁰Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

3.1. Komunitný plán sociálnych služieb

NR SR 10. decembra 2010 schválila zákon č. 551/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách, ktorý v šiestej časti obsahuje ustanovenia o komunitnom rozvoji a komunitnom pláne v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Ustanovenie § 83 zákona o sociálnych službách ukladá obciam a mestám vypracovať KPSS v spolupráci s inými poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb v územnom obvode obce.

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

Ciele a priority stanovené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb majú podľa zákona o sociálnych službách následne rozpracovať obce vo svojich komunitných plánoch sociálnych služieb, majú prijať konkrétne úlohy a opatrenia na zabezpečenie ich rozvoja. Tieto aktivity je potrebné zabezpečiť na základe analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

V zmysle § 83 ods. 4 zákona o sociálnych službách je obec povinná predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb na schválenie obecnému zastupiteľstvu do šiestich mesiacov od zverejnenia národných priorit rozvoja sociálnych služieb. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 boli zverejnené v apríli 2021.

3.2. Štruktúra komunitného plánu

KPSS v zmysle § 83 ods. 5 zákona o sociálnych službách obsahuje:

- a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce,
- b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce,
- c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce,
- d) určenie cieľov a priorit rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, určenie potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce,
- e) časový plán realizácie KPSS s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb,
- f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia KPSS,

g) podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie KPSS.¹¹

3.3. Úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych službách

Kompetencie obce v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Ustanovenie § 80 zákona o sociálnych službách upravuje hlavné kompetencie a úlohy obce:

Obec

a) vypracúva, schvaľuje KPSS,

b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,

c) je správnym orgánom v konaniach o:

1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene st. odkázanosti,
4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13 zákona,

d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51 zákona,

e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov soc. sl. podľa § 12,

h) uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby,
2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,

j) môže zriaďovať, zakladat' a kontrolovať aj iné zariadenia podľa zákona,

k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,

l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej

¹¹Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,

q) vedie v informačnom systéme sociálnych služieb evidenciu osôb,

r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),

v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8 zákona.¹²

4. ORGANIZÁCIA PROCESU KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V MESTE

Harmonogram tvorby KPSS mesta Spišské Vlachy na obdobie 2021-2031

- a) Dňa 11.02.2021 na zasadnutí sociálnej komisie bola vytvorená výkonná pracovná skupina, ktorá pracovala počas realizácie tvorby komunitného plánovania v zložení: Mgr. Monika Koperdáková, Mgr. Eva Dorocáková, Milan Biroščák, Mgr. Pavol Maliňák, Bc. Alena Sajdáková, PaedDr. Marcela Satmáryová, Ing. Rastislav Bečker a Mgr. Mária Dzurillová.
- b) Na zasadnutí sociálnej komisie bol odsúhlasený Harmonogram tvorby KPSS, ktorým sa mapoval súčasný stav v oblasti poskytovania sociálnych služieb, určil sa spôsob doručenia dotazníkov do domácnosti občanov, online dotazník a zber údajov – dotazníkový prieskum, spôsob vyhodnocovania, spôsob informovania verejnosti: oznam v miestnom rozhlase a na webovom sídle mesta (www.spisskevlachy.sk).
- c) Do 28.2.2021 boli oslovení občania, poslanci, organizácie a poskytovatelia sociálnych služieb a ošetrovateľských starostlivostí dotazníkovou formou.
- d) Vyplnené dotazníky boli vrátené do 20.3.2021 na sociálne oddelenie mesta.
- e) Vyhodnotenie dotazníkov bolo uskutočnené do 15.4.2021.
- f) Do 15.5.2021 bol zber dát a spracovanie teoretickej časti KPSS.
- g) Do 15.5.2021 bola vypracovaná analýza demografických a sociologických údajov.

¹²Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

- h) Do 15.05.2021 bola vypracovaná analýza poskytovateľov sociálnych služieb a ošetrovateľskej starostlivosti.
- i) Do 18.05.2021 spracovanie výstupov: definovanie potrieb komunity, vyhodnotenie silných a slabých stránok v oblasti sociálnych služieb.
- j) Do 30.5.2021 vypracovanie, sumarizácia, stanovenie priorít a kompletizácia KPSS.
- k) Návrh rozvoja sociálnych služieb – máj-jún 2021 zodpovední: pán primátor a pán prednosta, poslanci MsZ.
- l) Prerokovanie a návrh konečnej verzie KPSS na roky 2021-2031 mesta Spišské Vlachy – máj-jún 2021 zodpovedná sociálna komisia.
- m) Vyhodnotenie pripomienkového konania - jún 2021.
- n) Predloženie KPSS na roky 2021-2031 mesta Spišské Vlachy na schválenie MsZ v Spišských Vlachoch - jún 2021.
- o) Schválenie KPSS na roky 2021- 2031 mestským zastupiteľstvom - jún 2021.
- p) Zaslanie KPSS na roky 2021 – 2031 VÚCKE.

5. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O MESTE SPIŠSKÉ VLACHY

Mesto Spišské Vlachy je administratívne začlenené v okrese Spišská Nová Ves a v Košickom kraji. Patrí k najmenším obciam so štatútom mesta na Slovensku. Má dve miestne časti: Dobrá Voľa a Spišské Vlachy. Jeho katastrálne územie susedí s k. ú. miest Spišské Podhradie a Krompachy a obcí Žehra, Olšavka, Slatvina, Vojkovce, Kaľava, Kolinovce, Slovinky, Olnava a Bystrany. Okresné mesto Spišská Nová Ves je vzdialené 23 km a krajské mesto Košice je vzdialené cca 56 km juhovýchodne od Spišských Vlách. Do Spišských Vlách je možné dostať sa z okresného mesta Spišská Nová Ves po štátnej ceste II/536, kde sa táto napája na štátnu cestu II/547, ktorá spája Spišské Vlachy s krajským mestom Košice. Na cestu II/547 sa v Spišských Vlachoch napája cesta III. triedy Spišské Vlachy – Olšavka. Južne od čiastočne zastavaného územia Spišských Vlách prechádza hlavná dvojkoľajová elektrifikovaná železničná trať č. 180 Košice – Žilina, a taktiež je z južnej strany územie mesta lemované jednokolejovou železničnou traťou č. 187 Spišské Vlachy – Spišské Podhradie. Spišské Vlachy sú obsluhované autobusovými medzimestskými linkami dopravných spoločností.

Prvá písomná zmienka o meste je z roku 1243, ale známky osídlenia siahajú až do obdobia 5000 roka pred n. l. Patrili k najvýznamnejším spišským mestám a k významným mestským centráram. V roku 1923 stratili štatút mesta. Späť ho získali v roku 1992. Stred mesta tvorí pretiahnuté vretenovité námestie. Svoj pôvodný stredoveký vzhľad stratilo po veľkých požiaroch v minulosti. Zachované historické pamiatky dnes tvoria mestskú pamiatkovú zónu. Mesto udržiava partnerské vzťahy s gminou Gizalky a Tymbark v Poľsku.¹³

¹³Dostupné na: http://www.spisskevlachy.sk/dokumenty/phasr/phasr_8_12_2015.pdf

Mapa Mesta Spišské Vlachy

Zdroj: <https://mapa.zoznam.sk/mapy-miest/Spiske-Vlachy>

6. ANALÝZA DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV A SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV

Jedným z najväznejších dôsledkov demografického vývoja v Slovenskej republike sa stáva populačné starnutie zasahujúce všetky vekové skupiny obyvateľstva. Populačné starnutie je spojené s dramatickým znižovaním počtu narodených detí a so stabilizáciou plodnosti na veľmi nízkej úrovni (pod hranicou 1,5 dieťaťa na ženu). Z hľadiska verejných politík zameraných na podporu rozvoja sociálnych služieb nie sú len samotné ukazovatele nárastu počtu starších osôb v spoločnosti, ale aj ich zhoršujúci sa zdravotný stav, ktorý podmieňuje ich nesebestačnosť a závislosť, resp. odkázanosť na pomoc inej fyzickej osoby v ich každodennom živote.¹⁴

Tento nepriaznivý trend starnutia obyvateľstva sa prejavuje aj v našom meste a zvyšuje finančné nároky na sociálnu oblasť a narastá potreba rozširovania rôznych foriem pomoci zo strany jednotlivých stupňov samospráv. Sociálne služby však nevyužívajú iba obyvatelia v dôchodkovom veku, ale aj vekovo mladší občania ťažko zdravotne postihnutí odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby. Počet obyvateľov mesta Spišské Vlachy má dlhodobý klesajúci charakter. Oproti roku 2011, kedy sa pripravoval prvý KPSS klesol počet obyvateľov ku 31.12.2020 o 187 osôb, z 3627 osôb na 3440, v priemere je to o 18,7 osôb medziročne.

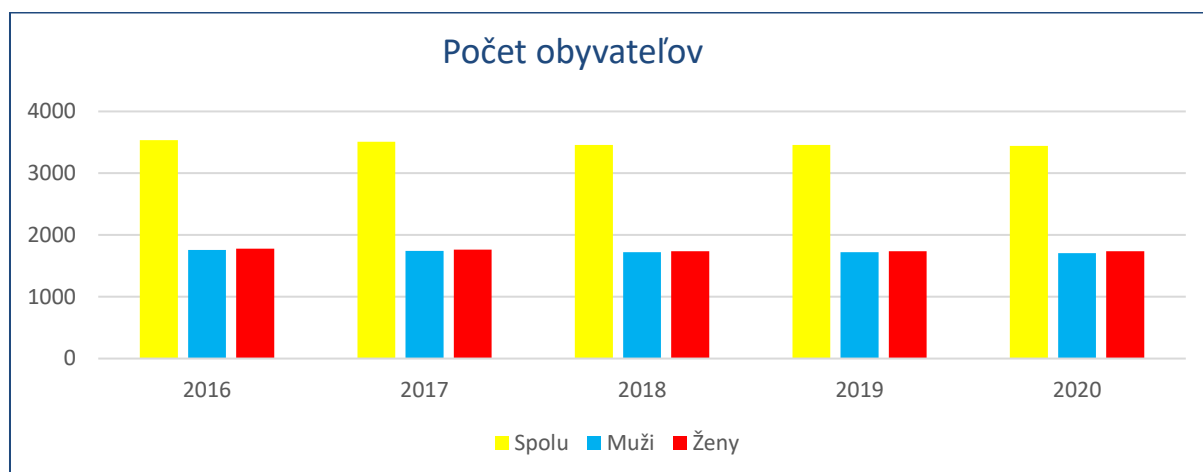
Tab. č. 1 Počet obyvateľov mesta Spišské Vlachy k 31.12. príslušného roka

	2016	2017	2018	2019	2020
Muži	1756	1744	1721	1721	1704
Ženy	1780	1765	1736	1738	1736
Spolu	3536	3509	3457	3459	3440

Zdroj: Štatistický úrad SR

¹⁴ Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-fin.pdf>

Podľa štruktúry obyvateľov podľa pohlavia majú v meste prevahu ženy s 50,59% podielom.

Graf č. 1: Počet obyvateľov

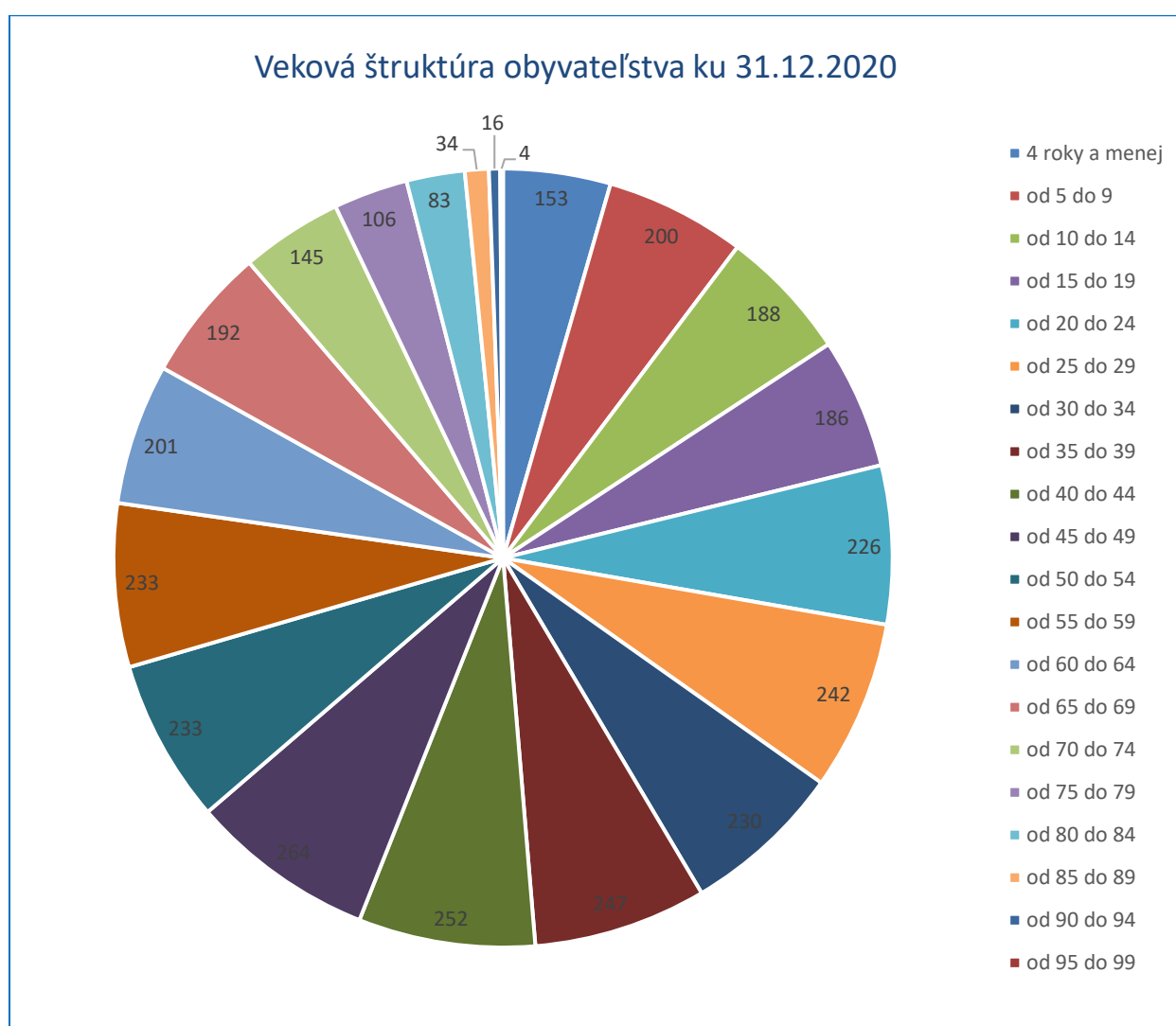
Veková štruktúra obyvateľov mesta k 31.12.2020 prezrádza, že v skupine 4 roky a menej je pokles narodených detí o 17 osôb, najviac obyvateľov máme vo vekovej skupine od 45 do 49 rokov v počte 264 osôb, čo predstavuje 7 % z celkového počtu obyvateľov, najmenej v skupinách od 85 rokov a viac, spolu 54 osôb, počet obyvateľov nad 65 rokov je 580, čo je za sledované obdobie nárast o 43 osôb a predstavuje 16 % z celkového počtu obyvateľstva. Porovnaním údajov je preukázané, že vo všetkých kategóriách pod 44 rokov je značný pokles počtu osôb. Najviac v kategóriách od 15 do 29 rokov v počte – 29 osôb a v kategórii od 30 do 34 rokov - 21 osôb. Tu môžeme predpokladať, že táto skutočnosť súvisí so sťahovaním sa mladých ľudí spolu so svojimi rodinami za prácou do zahraničia a väčších miest.

Tab. č. 2 Veková štruktúra obyvateľov podľa vekových skupín k 31.12.príslušného roka

	2016	2017	2018	2019	2020
4 roky alebo menej	170	160	153	150	153
Od 5 do 9 rokov	208	210	213	212	200
Od 10 do 14 rokov	192	194	192	193	188
Od 15 do 19 rokov	215	195	183	177	186
Od 20 do 24 rokov	255	250	243	225	226
Od 25 do 29 rokov	271	282	270	266	242
Od 30 do 34 rokov	251	247	224	235	230
Od 35 do 39 rokov	254	251	249	251	247
Od 40 do 44 rokov	265	259	267	259	252
Od 45 do 49 rokov	247	246	236	246	264
Od 50 do 54 rokov	251	240	242	242	233
Od 55 do 59 rokov	207	215	218	217	233
Od 60 do 64 rokov	207	200	202	199	201
Od 65 do 69 rokov	189	195	198	204	192
Od 70 do 74 rokov	114	126	121	127	145
Od 75 do 79 rokov	120	116	118	122	106

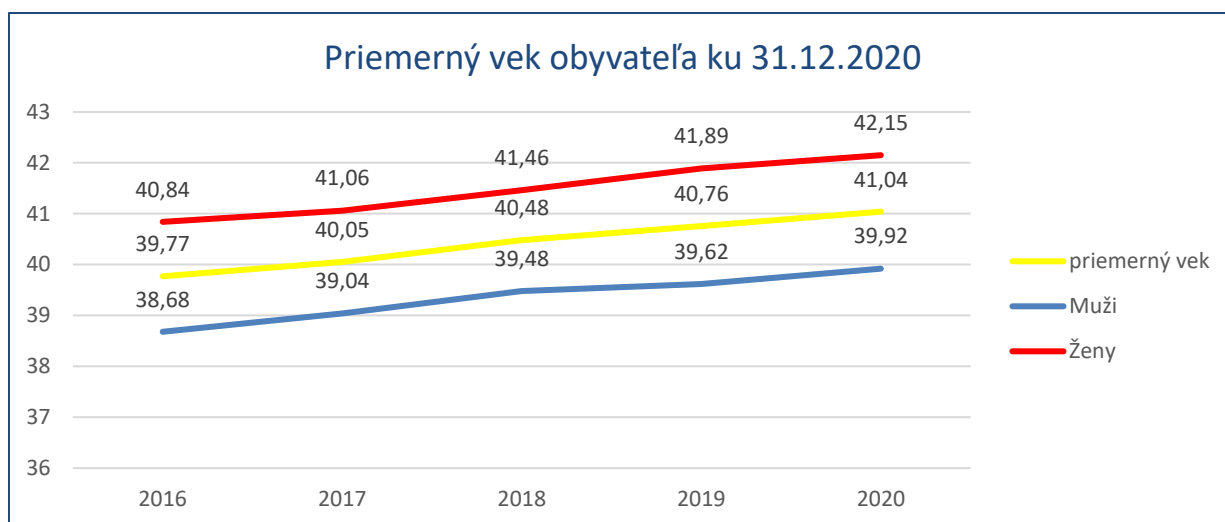
Od 80 do 84 rokov	71	70	73	79	83
Od 85 do 89 rokov	32	38	33	32	34
Od 90 do 94 rokov	7	6	13	13	16
Od 95 do 99 rokov	7	6	5	6	4
Počet obyvateľov nad 65 rokov spolu	537	557	561	583	580
Priemerný vek	39,77	40,05	40,48	40,76	41,04
Z toho muži	38,68	39,04	39,48	39,62	39,92
ženy	40,84	41,06	41,46	41,89	42,15
Index starnutia v %	95,26	99,29	101,25	105,77	108,13

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf č. 2: Veková štruktúra obyvateľstva mesta Spišské Vlachy ku 31.12.2020.

Priemerný vek obyvateľa mesta v roku 2020 dosiahol hodnotu 41,04 roka, u muža 39,92 roka a u ženy 42,15 roka, index starnutia bol na úrovni 108,13 percentuálneho bodu.

Graf č.3: Priemerný vek obyvateľa ku 31.12.2020

Vývoj prirodzeného prírastku a migrácie za sledované obdobie je pre naše mesto nepriaznivé. Rodí sa menej detí a viac osôb sa z mesta vysťahuje ako prichádza. Najviac detí sa narodilo za sledované obdobie v roku 2019 v počte 34 a najviac ľudí zomrelo v roku 2020 v počte 38. Najviac ľudí sa vysťahovalo v roku 2016 v počte 71 a najviac sa prisťahovalo v roku 2019 v počte 63. Priemerný celkový prirodzený prírastok za sledované obdobie je **-9,66** obyvateľov a priemerný celkový prírastok je v počte **-21,8** obyvateľov. Najnižší celkový prírastok bol v roku 2018 -52 osôb.

Tab. č. 3 Vývoj prirodzeného prírastku a migrácie

	2016	2017	2018	2019	2020
narodení	27	28	29	34	24
zomrelí	27	36	36	34	38
prirodzený prírastok		-8	-7		-14
prisťahovaní	62	39	25	63	40
vysťahovaní	71	58	70	61	45
migračné saldo	-9	-19	-45	-2	-5
celkový prírastok	-9	-27	-52	-2	-19

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf č. 4: Celkový prírastok obyvateľstva

Prebiehajúci proces starnutia obyvateľstva Slovenskej republiky sa prejavil aj na území nášho

mesta. Z tabuľky č. 4 je zrejmé, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku má v sledovaných rokoch stúpajúci charakter. Naopak počet osôb v predproduktívnom veku má klesajúci charakter.

Tab. č. 4 Štruktúra obyvateľov mesta podľa produktivity k 31.12 príslušného roka podiel osôb v %.

	2016	2017	2018	2019	2020
v predproduktívnom veku v %	16,12	16,07	16,14	16,05	15,73
v produktívnom veku v %	68,52	67,97	67,52	66,98	67,27
v poproduktívnom veku v %	15,36	15,96	16,34	16,97	17,01

Zdroj: Štatistický úrad SR

Klesajúci trend nezamestnanosti na Slovensku sa v roku 2020 v dôsledku pandémie COVID 19 zastavil a začal stúpať smerom nahor. Na pracovnom trhu v meste a v jeho širšom okolí naďalej pretrvávajú nedostatok nových pracovných príležitostí, najviac to pociťuje skupina uchádzačov o zamestnanie nad 50 rokov, čo k sledovanému obdobiu predstavovalo až 41% z celkového počtu dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie. 18 uchádzačov vykonáva obecné služby, čím nadobúdajú pracovné zručnosti. Počet krátkodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie sa nám nepodarilo zistiť.

Tab. č. 5 Sociologické údaje z evidencie ÚPSVaR k 16.04.2021

Sociologické údaje z evidencie ÚPSVaR k 16.04.2021	
počet dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie	56
z toho počet žien	34
z toho počet mužov	22
z toho počet poberačiek dávku v hmotnej núdzi	28
z toho počet vykonávajúcich obecné služby	17
počet mesiacov evidencie najnižší	12
počet mesiacov evidencie najvyšší	245
priemerný počet mesiacov evidencie	30
priemerný vek uchádzačov o zamestnanie	43,69
najnižší vek uchádzača o zamestnanie	19
najvyšší vek uchádzača o zamestnanie	63
počet uchádzačov o zamestnanie nad 50 rokov	23
počet uchádzačov o zamestnanie nad 50 rokov v %	41,00%

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

Z pohľadu dosiahnutého vzdelania dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie najviac je v kategórii s úplným stredným vzdelaním, staršie ročníky majú dosiahnuté základné vzdelanie.

Tab. č. 6 Dosiahnuté vzdelanie dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie

	Neukončené základné	Základné	Stredné odborné	Úplne stredné s maturitou	Vysokoškolské I. st.	Vysokoškolské II. st.
Muži	1	9	11	11		3
Ženy	2	7	5			1

Spolu	3	16	16	17		4
-------	---	----	----	----	--	---

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

6.1. Vzdelávanie na území mesta

Materská škola, SNP 1, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Mesto Spišské Vlachy.

Materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja schopnosti a zručnosti, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie. Pripravuje na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí. Na predprimárne vzdelávanie sa prijíma dieťa od troch rokov veku; výnimočne možno prijať dieťa od dovŕšenia dvoch rokov veku. Na predprimárne vzdelávanie sa prednostne prijímajú deti, pre ktoré je plnenie predprimárneho vzdelávania povinné. S účinnosťou **od 1. septembra 2021** je pre každé dieťa, ktoré dosiahne päť rokov veku do 31. augusta 2021, predprimárne vzdelávanie povinné. Na povinné predprimárne vzdelávanie sa budú deti prijímať od školského roku 2021/2022.¹⁵

Mestu Spišské Vlachy bola schválená žiadosť o nenávratný finančný príspevok k projektu „Novostavba materskej školy v meste Spišské Vlachy“ v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit, Investičná priorita 6.1. Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej generácie zanedbaných komunit v mestských a vidieckych oblastiach, Hlavným cieľom projektu je prostredníctvom výstavby novej budovy materskej školy v meste zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu detí v predškolskom veku s dôrazom na deti z marginalizovanej rómskej komunity. Pre dané ciele je prioritou mesta rozšírenie kapacity predškolského zariadenia, ktorým pokryje potreby miestnej komunity a vytvorí optimálne podmienky pre plnohodnotnú účasť na predprimárnom vzdelávaní aj deťom z MRK. Materská škola v Spišských Vlachoch je jediným školským zariadením, kde je deťom v ranom veku zabezpečované predprimárne vzdelávanie a starostlivosť. Súčasná kapacita školského zariadenia, ktoré je rozdelené do dvoch budov, je 85 miest. Realizáciou hlavných aktivít projektu – výstavba novej budovy materskej školy – sa predpokladá s navýšením kapacity MŠ o 26 miest. Výstavba MŠ zabezpečí predprimárnu výchovu pre 111 detí z mesta, vrátane min. 23 nových miest pre deti z MRK. Zlepšenie prístupu k vzdelávaniu a priama práca s komunitou sú sekundárne ciele pre naplnenie priorít v rámci potrieb komunitnej práce.¹⁶

Tab. č. 7 Počet detí a zamestnancov v Materskej škole

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet detí	97	91	95	92	94
Z toho chlapci/dievčatá	48/49	49/42	50/44	51/41	53/41
Počet detí do 3 rokov	7	7	16	10	7
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	2	4			
Počet prijatých žiadostí o umiestnenie dieťaťa do MŠ	49	27	37	30	30

¹⁵ Dostupné na: <https://www.minedu.sk/predprimarne-vzdelavanie/>

¹⁶ Dostupné na: https://www.spisskevlachy.sk/dokumenty/dotacie/projekt_ms_2020.pdf

Z toho počet prijatých detí	49	27	37	30	30
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	2	2	1		
Počet zamestnancov	20	20	20	19	19
Z toho pedagogických	10	10	10	10	10
Z toho muži/ženy	1/19	1/19	1/19	0/18	1/18
Počet sociálnych pracovníkov					
Z toho muži/ženy					

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Cieľom pôsobenia pedagogických a nepedagogických zamestnancov MŠ je pripraviť deti na bezproblémový vstup do ZŠ a prosperovanie v nej. Snažia sa pripraviť deťom také detstvo, aby boli zdravé, šťastné, spokojné a empatické voči prostrediu, ktoré ich obklopuje, ako spoločenskému, tak aj prírodnému, len tak sa zachovajú a odovzdajú rozvinuté hodnoty našich predkov ďalším generáciám¹⁷.

Nasledujúce tabuľky č. 8 až č. 11 poukazujú na počet zamestnancov v školstve a počet detí v škole. Je potrebné podotknúť, že jednotlivé školy neposkytujú vzdelanie len deťom s trvalým pobytom na území mesta, ale aj deťom z okolitých obcí. To isté sa dotýka aj MŠ, ktorú navštevujú aj deti z okolitých obcí, tu je potrebné dodať, že deti s trvalým pobytom v meste navštevujú materské školy v okolitých obciach, presný počet sa však nepodarilo získať.

Žiaľ ani jedno školské zariadenie nezamestnáva sociálneho pracovníka, ktorý by bol nápomocný pri vzdelávaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo pri riešení nepriaznivých sociálnych situácií rodín, napr. pri záškoláctve alebo pri úmrtí rodiča a pod. Z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že v školstve pracujú prevažne ženy.

Cirkevná spojená škola, Komenského 6, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9, Spišské Podhradie.

Prítomnosť cirkvi v oblasti školstva sa prejavuje najmä v katolíckych školách. Katolícka škola utvára u svojho žiactva ovzdušie preniknuté duchom slobody a lásky podľa evanjelia. Umožňuje deti vychovávať v duchu kresťanskom. A čo škola ponúka?

- Rozumový, duchovný, mravný, citový a fyzický rast žiakov.
- Jednotné pôsobenie školy a rodiny vo výchove v kresťanskom duchu.
- Možnosť využiť intenzívnu prípravu žiakov na prijímacie skúšky.
- Možnosť rozvíjať talenty žiakov formou lyžiarskeho výcviku v 7. roč. (resp. 8. roč.) a plávania v 3., 4., 6. roč., v krúžku liturgickí pomocníci a spoločenstvo miništrantov, v biblickom, zdravotníckom, dejepisnom, matematickom, rozhlasovom, novinárskom, v krúžku logopedické cvičenia, v krúžku športových hier a cvičíme v rytme, v turisticko-poznávacom krúžku.
- V rámci ZUŠ v hudobnom odbore – hra na klavír, akordeón, husle, gitaru, cimbál, dychové nástroje a spev, v tanečnom, výtvarnom a literárno-dramatickom odbore.

¹⁷Dostupné na: <http://msspisskevlachy.sk/index.php/o-skolke/informacie-o-skolke>

- Rozvoj literárno-dramatických schopností pri nacvičovaní programov a prostredníctvom časopisu SRDCE a rádia Špunt.¹⁸

Tab. č. 8 Počet žiakov a zamestnancov v Cirkevnej spojenej škole

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet zamestnancov	41	42	44	42	52
Z toho pedagogických	36	37	37	36	46
Z toho ženy	30	31	38	34	41
Počet sociálnych pracovníkov	-	-	-	-	-
Z toho muži/ženy	-	-	-	-	-
Celkový počet zapísaných žiakov v ZŠ	239	238	247	251	254
Z toho chlapci/dievčatá	107/132	104/134	112/135	111/140	110/144
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky	9	7	11	12	11
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	9	7	7	4	4
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	19	17	22	20	20

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Základná škola, Komenského 6, Spišské Vlchy, zriaďovateľ Mesto Spišské Vlchy. Zameranie a poslanie školy je vyjadrené v logu školy, v centre ktorého je žiak a školský vzdelávací program je zameraný:

- na rozvoj komunikačných schopností žiakov v slovenskom jazyku,
- na rozvoj komunikačných schopností žiakov v cudzích jazykoch,
- na rozvoj čitateľskej gramotnosti a čítania s porozumením,
- na využitie digitálnych technológií vo vyučovacom procese s dôrazom na aplikáciu IKT v konkrétnych vyučovacích predmetoch i na elimináciu negatívnych vplyvov využívania IKT na zdravie žiakov,
- na rozvoj finančnej gramotnosti žiakov, prírodovedných a matematických zručností a schopností žiakov,
- zavedenie regionálneho pohľadu do vyučovania, uplatnenie regionálnych historických, duchovných, kultúrnych a prírodovedeckých informácií v jednotlivých vyučovacích predmetoch,
- na rozvoj spoločenských a občianskych kompetencií.

Tab. č. 9 Počet žiakov a zamestnancov v Základnej škole, Komenského 6, Spišské Vlchy

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet zamestnancov	47	46	48	48	53
Z toho pedagogických	32	30	32	32	36

¹⁸Dostupné na: <https://zskrstitelu.edupage.org/about/>

Z toho ženy	39	41	44	44	49
Počet sociálnych pracovníkov					
Z toho muži/ženy					
Celkový počet zapísaných žiakov	340	339	337	346	350
Z toho chlapci/dievčatá	184/156	182/157	180/157	180/166	188/162
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky	13	10	10	11	12
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	13	14	29	43	60
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	42	43	42	40	41

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Základná škola, SNP 13, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Mesto Spišské Vlachy. Škola je umiestnená v budove, ktorá bola postavená v roku 1913, ako detská opatrovňa (ovoda). Ku škole prislúcha aj menší dvor a malá okrasná záhrada pred školou. Nakoľko bola dvojtriedna, rozhodovalo sa o prístavbe. V roku 1930 je v budove školy zriadená Štátna meštianska škola. Jej zakladateľom a prvým riaditeľom sa stáva Bohumil Hlubil. Len pre zaujímavosť uvádzame, že v školskom roku 1931 - 1932 sa v 2 triedach učilo 88 žiakov. Od školského roku 1932 - 1933 bola zriadená trieda jednoročných kurzov.

Z histórie vieme, že počas druhej svetovej vojny tu bola zriadená poľná nemocnica. Postupne s pribúdajúcim počtom žiakov sa mení charakter a vzhlad školy. Po vybudovaní Základnej školy na Komenského ulici v Spišských Vlachoch sa škola mení na Základnú školu pre 1. - 5. ročník. V roku 1982 bola postavená nová prístavba, pričom vznikli 4 triedy a miestnosť na cvičenie. K rozšíreniu ďalších objektov dochádza v roku 1988, keď je vo dvore postavená samostatná budova, v ktorej je zriadená jedáleň a výdajňa stravy pre žiakov. Z dôvodu nárastu počtu žiakov bola v Žehre, osade Dreveník vybudovaná nová budova, v ktorej sú 4 elokované triedy.¹⁹ Premeny, ktorými prechádza naša spoločnosť v poslednom období aj v oblasti výchovy a vzdelávania sú výzvou k hľadaniu nových ciest a postupov k príprave žiakov pre život v súčasnej spoločnosti. Naša škola ako aj iné školy na Slovensku boli vystavené neľahkej úlohe a stáli pred otázkou ako pripraviť učiteľov, resp. ako pôsobiť na žiaka, aby zvládol stále vyššie požiadavky na neho kladené. Dištančné vzdelávanie prebieha formou pracovných listov. Žiaci dostanú pracovné listy priamo domov.²⁰

Tab. č.10 Počet žiakov a zamestnancov v Základnej škole, SNP 13, Spišské Vlachy

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet zamestnancov	28	30	27	27	27
Z toho pedagogických	21	21	20	20	20
Z toho muži/ženy	6/22	6/24	3/24	3/24	3/24
Počet sociálnych pracovníkov					

¹⁹ Dostupné na: <https://zssnp13spv.edupage.org/a/6731>

²⁰ Dostupné na: <https://zssnp13spv.edupage.org/>

Z toho muži/ženy					
Celkový počet zapísaných žiakov	349	362	393	389	376
Z toho chlapci/dievčatá	170/179	180/182	195/198	193/196	192/184
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky	34	39	25	7	9
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	64	63	86	100	89
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami			367	372	342

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Z výsledkov dotazníkového prieskumu školských zariadení je zjavné, že počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie a je potrebné k tomu prispôbiť aj spôsob ich vzdelávania. V Základnej škole SNP 13, Spišské Vlachy pôsobí aj odborný zamestnanec – sociálny pedagóg, ktorý je nápomocný napr. pri riešení záškoláctva.

Spojená škola internátna Spišské Vlachy patrí do siete škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu Košice, odboru školstva. Sídli na Partizánskej ulici 13 v Spišských Vlachoch a má bohatú históriu. Jej vznik sa datuje v roku 1947, kedy sa začalo s výchovou a vzdelávaním detí s mentálnym postihnutím v meste Spišské Vlachy.

Má tri organizačné zložky: Špeciálnu materskú školu internátnu, Špeciálnu základnú školu internátnu a Praktickú školu internátnu. Poskytuje výchovu a vzdelávanie deťom a žiakom s mentálnym postihnutím vo veku od 3 do 6 rokov v triede Špeciálnej materskej školy, od 6 do 15 rokov v Špeciálnej základnej škole a pre žiakov od 16 rokov vzdelávanie v Praktickej škole.

Organizačnou súčasťou školy je školská jedáleň, školský klub detí a školský internát. Hlavným cieľom edukačnej činnosti je vychovávať žiakov v duchu humanistických princípov s rešpektovaním kultúrnej rozmanitosti s akceptovaním a rešpektom multikultúrnych odlišností detí a dospelých, vychovať človeka, ktorý si uvedomuje svoje práva a zároveň rešpektuje práva druhých ľudí.

Hlavným princípom vzdelávania je, aby každý žiak zažil v škole úspech a rozvíjal sa podľa svojich schopností a možností. Tradície školy zavazujú pokračovať v dobrých výsledkoch práce s deťmi s mentálnym postihnutím tak, aby sa edukácia najviac približovala skutočnému životu, a aby sa absolventi školy čo najviac uplatnili v spoločnosti.²¹

Tab. č. 11 Počet žiakov a zamestnancov Spojenej školy internátnej

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet zamestnancov	30	29	30	32	33
Z toho pedagogických	19	20	20	20	20
Z toho ženy	24	24	25	25	26
Počet sociálnych pracovníkov					
Z toho muži/ženy					
Celkový počet zapísaných žiakov	89	86	72	89	88

²¹Dostupné na: <http://www.szssp.edu.sk/>

Z toho chlapci/dievčatá	49/40	47/39	41/31	57/32	56/32
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky	25	27	21	13	6
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	22	22	28	22	23
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	89	86	72	89	88

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Centrum voľného času v Spišských Vlachoch bolo zriadené Mestom Spišské Vlachy 1. septembra 2012. Mesto zriadilo CVC s úmyslom poskytovať nepovinné vzdelávanie širokému okruhu mladých ľudí bez viazanosti na navštevovanú školu. CVC zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí, rodičov a iných osôb do veku 30 rokov v ich voľnom čase. Výchovno-vzdelávacia činnosť usmerňuje rozvoj záujmov detí, mládeže v čase mimo povinného vyučovania a všetkých zúčastnených osôb v ich voľnom čase. Utvára podmienky na rozvíjanie a zdokonaľovanie ich praktických zručností, podieľa sa na formovaní návykov užitočného a zmysluplného využívania ich voľného času a zabezpečuje podľa potrieb súťaže detí základných a stredných škôl. Je to celoročná činnosť a pozostáva z pravidelnej aj nepravidelnej záujmovej činnosti a prázdninovej činnosti. Počas školského roku prevažuje pravidelná krúžková činnosť a v období školských prázdnin sa uskutočňujú činnosti oddychového a rekreačného charakteru²².

Tab. č. 12 Počet detí a zamestnancov Centra voľného času.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet zamestnancov	19	21	21	20	16
Z toho pedagogických	17	19	19	18	14
Z toho ženy	13	16	16	14	10
Počet sociálnych pracovníkov					
Z toho muži/ženy					
Celkový počet zapísaných žiakov	175	177	200	157	103
Z toho chlapci/dievčatá	96/79	102/75	119/81	87/70	46/57
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)		2	2	2	1
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami					

Zdroj: Dotazníkový prieskum

6.2. Sociálnoprávna ochrana detí a Sociálna kuratela

Zákon č. 305/2005 Z. z. vznp upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb

²²Dostupné na: <http://www.spisskevlachy.sk/cvc/?page=onas>

a na zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov²³.

Detský domov od 01.04.2019 menil názov na **Centrum pre deti a rodiny Spišská Nová Ves** so sídlom Štefánikovo námestie 1358/1, 052 01 Spišská Nová Ves, zriaďovateľ Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny.

Detský domov v Spišských Vlachoch vznikol 1. 9. 2006, a to transformáciou po oddelení od Špeciálnej základnej školy internátnej. V súčasnosti má 5 samostatných skupín fungujúcich v rodinných domoch a osem profesionálnych rodičov. Dĺžka pobytu dieťaťa v detskom domove je rôzna, zvyčajne tu sú deti do osemnásteho roku, maximálna veková hranica je 25 rokov.

Starostlivosť deťom v samostatných skupinách zabezpečujú vychovávatelia, ktorí sa starajú o deti ako bežní rodičia v rodinách, čomu je prispôsobovaný aj každodenný život. Spoločne sa podieľajú na chode rodinného domu, a to starostlivosťou o domácnosť, píšu domáce úlohy, voľný čas trávia aktivitami, ktoré si spoločne naplánujú, čím deti dostávajú priestor aj pre sebarealizáciu²⁴.

Tab. č. 13 Počet detí a zamestnancov Centra pre deti a rodiny Spišská Nová Ves

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celková kapacita zariadenia	69	67	70	78	78
Počet zamestnancov len Sp. Vlasy	24	24	25	20	19
<i>Z toho pedagogických</i>	7	6	6	7	17
<i>Z toho muži/ženy</i>	2/11	2/11	2/11	2/11	2/11
<i>Počet sociálnych pracovníkov</i>	2	3	4	2	2
<i>Z toho ženy</i>	2	3	4	2	2
Celkový počet detí len Sp. Vlasy	19	21	20	23	27
<i>Z toho chlapci/dievčatá</i>	11/8	17/4	15/5	14/9	17/10
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	10	12	14	11	14

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Predpokladá sa intenzívnejšia spolupráca v nadväznosti na novelu zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pôsobnosť obce

V zmysle novelizácie zákona č. 305/2005 Z. z. obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti

a) vykonáva:

1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa [§ 10](#),
2. opatrenia podľa [§ 11 ods. 1](#),

b) spolupracuje s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a so zariadením pri vykonávaní odbornej metódy podľa [§ 11 ods. 3 písm. b\) piateho bodu](#),

c) spolupôsobí

1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej

²³Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/305/>

²⁴Dostupné na: <https://spis.korzar.sme.sk/c/7733099/deti-z-domova-v-spisskych-vlachoch-si-zivot-v-rodinnom-dome-si-pochvaluju.html#ixzz5CSaMUyAl>

- ochrany detí a sociálnej kurately,
 - 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s deťmi,
 - 3. pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa,
- d)** poskytuje
- 1. rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevok na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a),
 - 2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,
 - 3. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,^{49a)}
 - 4. finančný príspevok podľa § 69,
- e)** poskytuje pomoc
- 1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
 - 2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
 - 3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
 - 4. mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,
- f)** poskytuje súčinnosť
- 1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
 - 2. zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,
- g)** utvára podmienky na prácu s komunitou,
- h)** môže zriadiť centrum, kontroluje a metodicky usmerňuje ňou zriadené centrum; zriadenie centra oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 1,
- i)** vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,
- j)** vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. d),
- k)** vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- l)** kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok,
- m)** plní ďalšie úlohy podľa zákona a osobitných predpisov.²⁵

Najčastejšími dôvodmi vykonávania sociálnej kurately boli prípady zahŕňajúce najmä poruchy správania a zanedbávanie povinnej školskej dochádzky. Nasledujúca tabuľka č. 15 obsahuje dáta, ktoré poukazujú na stav riešenia priestupkov na úseku školstva. Ide prevažne o prípady, kedy sa celé rodiny nachádzajú v zahraničí a rodičia školopovinných detí nedoručia školám potvrdenie o štúdiu mimo územia Slovenskej republiky. Najviac podaných trestných oznámení mestom bolo v roku 2019 v počte 52. Sociálna pracovníčka mesta komunikuje so základnými školami na území mesta, školami v zahraničí a s jednotlivými rodinami, ktoré

²⁵ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/305/>

dlhodobo žijú v zahraničí. V sledovanom období v rámci priestupkových konaní bolo riešené aj užívanie alkoholických nápojov mladistvými na verejnosti, ktoré bolo riešené ako správny delikt. V nadväznosti na opatrenia v rámci priestupkov na úseku školstva, správneho deliktu a priestupkov školopovinných a maloletých detí, či už sa jedná o drobné krádeže alebo poškodzovanie cudzej veci sa mesto stáva osobitným príjemcom štátnych sociálnych dávok, ktoré sú zákonnému zástupcovi vyplácané formou poukážky na nákup potravín a drogérie okrem alkoholu, cigariet a piva.

Tab. č. 14 Evidencia úkonov pri riešení priestupkov na úseku školstva

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet podaných oznámení o zanedbávaní PŠD	21	20	12	20	15
Počet vydaných Rozkazov				1	
Počet vydaných Záznamov o odložení veci	14	28	3	4	22
Počet podaných trestných oznámení	18	34	29	52	45

Zdroj: Sociálne oddelenie

7. ANALÝZA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ZDRAVOTNEJ A OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI

7.1. Sociálne služby na území kraja a okresu

Košický samosprávny kraj – kancelária prvého kontaktu (ďalej len „KPK“):

Sídlo: Úrad Košického samosprávneho kraja
Odbor sociálnych vecí a zdravotníctva
Námestie Maratónu Mieru 1
042 66 Košice

Môžu ju kontaktovať:

- občania,
- prijímatelia sociálnych služieb,
- poskytovatelia sociálnych služieb,
- pracovníci obecných úradov,
- inštitúcie.

Poskytuje komplexné sociálne poradenstvo:

- o existujúcich predpisoch, nariadeniach, o druhoch sociálnych služieb,
- o konkrétnych zariadeniach poskytujúcich sociálne služby,
- taktiež poradenstvo pre budúcich poskytovateľov sociálnych služieb, poradenstvo o zápise do registra poskytovateľov sociálnych služieb,
- informácie lekárom, ktorí majú záujem o úhradu za spracovanie „lekárskeho nálezu“
- poradenstvo obciam o zabezpečovaní sociálnych služieb.

Medzi najčastejšie sa opakujúce problémy a žiadosti, s ktorými sa občania obracajú na KPK sú:

- informácie o možnostiach umiestnenia v zariadení soc. služieb v pôsobnosti VÚC,
- informácie o spôsobe riešenia nepriaznivej sociálnej situácie,

- všeobecné informácie o možnosti využitia rôznych foriem a druhov sociálnych služieb pre ľudí s nepriaznivým zdravotným stavom (napr. pri prepustení z nemocnice, v situácii keď rodinní príslušníci nechcú alebo nemôžu zabezpečiť potrebnú starostlivosť odkázanej osobe...),
- prijímanie žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu,
- dopĺňanie chýbajúcich podkladov ku žiadostiam,
- informácie o stave podanej žiadosti (o posúdenie odkázanosti, o uzatvorení zmluvy),
- sťažnosti klientov zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (ohľadom úhrad a pod.),
- informácie pre pracovníkov obecných úradov ako postupovať pri posudzovaní o odkázanosti na sociálnu službu a pri zabezpečení sociálnej služby svojim občanom,
- sťažnosti na postup obecných úradov a ich neochota, príp. nezáujem zabezpečiť sociálnu službu svojim občanom,
- všeobecné informácie o kompenzačných príspevkoch,
- riešenie problémov domáceho násillia a násillia na ženách.²⁶

Špecializované sociálne poradenstvo

Košický samosprávny kraj financuje zo svojho rozpočtu poskytovanie bezplatného špecializovaného sociálneho poradenstva na území Košického kraja pre občanov, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, v ktorej si sami nevedia poradiť. Odbornú pomoc nájdu u odborných špecializovaných poradcov, ktorí im pomôžu:

- spoločne hľadať nové riešenia: ako vydržať, ako žiť, ako získať stratenú sebadôveru,
- naučiť sa hľadať a prijímať pomoc, mať veci pod kontrolu a pozeráť sa na svet s nádejou,
- zvýšiť kvalitu života klienta a života klientovej rodiny,
- posúdenie povahy klientovho problému,
- zistenie príčin vzniku a rozsahu problému,
- poskytnutie základných informácií,
- sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci,
- poskytnutie konkrétnej odbornej pomoci.²⁷

Najbližšia kancelária **špecializovaného sociálneho poradenstva** sa nachádza vo vzdialenosti 7 km od mesta Spišské Vlachy v meste Krompachy.

Občianske združenie Deti slnka je dobrovoľné, nepolitické a neziskové združenie občanov SR, ktorí sa chcú svojou prácou podieľať na odstránení rasovej nerovnosti, podpore sociálnej spravodlivosti a na podpore participatívnej demokracie. Občianske združenie Deti slnka vzniklo 4. 7. 2006. Od roku 2012 sa OZ Deti slnka zameriava výrazne na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva. OZ Deti slnka sa v rámci výkonu špecializovaného sociálneho poradenstva orientuje na marginalizované skupiny, ktoré sa z dôvodu nedostatočného vzdelania nedokážu uplatniť na trhu práce a občana nachádzajúceho sa v hmotnej a sociálnej núdzi.

Činnosť OZ Deti slnka je preto zameraná na:

- riešenie problémov rómskych komunít,
- spolužitie rómskej minority a majority,
- zvýšenie zamestnanosti,
- začlenenie slabých a sociálne vylúčených skupín do spoločnosti,
- prístupnenie ekonomických možností sociálnych služieb,

²⁶Dostupné na: <https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/socialne-veci/>

²⁷Dostupné na: https://web.vucke.sk/files/socialne_veci/letak-specializovane-soc-poradenstvo.pdf

- sprístupnenie ekonomických možností sociálnych služieb,
- sociálnu prevenciu,
- sociálne poradenstvo.

V súčasnosti sa OZ Deti slnka zameriava hlavne na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva. Miestom výkonu špecializovaného sociálneho poradenstva sú:

- ul. Poštová 1123, 053 42 Krompachy,
- ul. Športová 14, 056 01 Gelnica.

OZ Deti slnka získalo v roku 2016 rozšírenú akreditáciu na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva a to na tieto cieľové skupiny klientov:

- osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- osoby na ktorých je páchané násilie,
- osoby s nádorovým ochorením alebo osoby s iných závažným zdravotným postihnutím,
- osoby dlhodobo nezamestnané,
- osoby po výkone trestu odňatia slobody,
- odchovanci z detských domovov,
- osoby drogovovo závislé.²⁸

Služba včasnej intervencie je služba na podporu rodiny so zdravotne znevýhodneným dieťaťom. Pomoc ponúka rodine so zdravotne znevýhodneným dieťaťom alebo deťmi od chvíle, keď sa rodina dozvedela o tejto skutočnosti až do siedmeho roku veku dieťaťa. Sociálna služba je poskytovaná **terénnou formou** v prirodzenom domácom prostredí alebo aj telefonicky a e-mailom. Konzultácie môžu prebiehať aj v sídle sociálnej služby napr. v priestoroch herne. Služba včasnej intervencie je **BEZPLATNÁ**.

Služba včasnej intervencie je určená:

- pre deti, u ktorých bolo diagnostikované vývinové ochorenie v jednej alebo vo viacerých z nasledujúcich oblastí: vývin motoriky, adaptívne správanie, kognitívny vývin, komunikácia a sociálno - emocionálny vývin,
- pre deti, u ktorých možno diagnosticky potvrdiť existenciu takých podmienok, ktoré vykazujú pravdepodobnosť odchýlok vo vývine, napr. prítomnosť Downovho syndrómu, detskej mozgovej obrny, zrakového, sluchového alebo viacnásobného postihnutia.

Služba včasnej intervencie ponúka:

1. **Poradenskú podporu rodiny** v rovine špecializovaného sociálneho poradenstva, psychologického a špeciálno - pedagogického poradenstva, vrátane podpory pri komunikácii s úradmi a odporúčaní vhodných kompenzačných a zdravotníckych pomôcok pre dieťa a pomoc pri ich zaobstaraní, vyhľadávanie a sieťovanie odborníkov a odborných pracovníkov.
2. **Komplexnú stimuláciu vývinu dieťaťa** - v oblasti komunikácie - terapia kŕmením, rozvoj komunikačného potenciálu, v oblasti motoriky - ovplyvňovanie svalového tónusu, LTV, polohovanie, prvky orofaciálnej stimulácie, stimulácia psychomotorického vývinu, kognitívnej a sociálno - emocionálnej oblasti, v oblasti vnímania, hry, adaptívnom správaní, poradenstvo pri úprave prostredia pre dieťa, zapožičanie didaktických a stimulačných pomôcok a hračiek, možnosť zmyslovej stimulácie v multisenzorickej snozelenej miestnosti priamo v sídle sociálnej služby. Ponúkajú diagnostiku dieťaťa pre potreby socializácie.
3. **Preventívne aktivity** - vzdelávanie rodičov, odborníkov a laickej verejnosti.

²⁸Dostupné na: <http://www.ozdetislnka.sk/index.html>

4. **Sociálnu inklúziu a sociálnu rehabilitáciu** - pomoc rodine nájsť svoje miesto v komunite, v ktorej žije, činnosť podporných rodičovských skupín, pomoc pri výbere predškolského a školského zariadenia, pomoc pri integrácii dieťaťa a hľadani osobného asistenta. A tiež podpora rodiny pri zvládaní záťaže a vyrovnávaní sa s novými situáciami.

Práci s rodinami a deťmi sa venuje multidisciplinárny tím odborníkov: sociálna terapeutka, sociálna pracovníčka, fyzioterapeutka, psychologička, špeciálna pedagogička.²⁹

OZ HANA pôsobí v oblasti násilia páchaného na ženách. Jeho hlavným cieľom je zabezpečenie dostupnej a špecializovanej pomoci ženám zažívajúce násilie. OZ HANA prevádzkuje Poradenské centrum a krízovú linku, ktoré vytvárajú bezpečný priestor, kde ženy zažívajúce násilie dostávajú špecializovanú pomoc a podporu, ktorá reflektuje ich potreby. Pomoc je bezplatná a dostupná pre všetky ženy.

Poradenské centrum HANA v Spišskej Novej Vsi poskytuje:

- telefonické poradenstvo- telefonickú krízovú intervenciu - kontakt 0903 404 483,
- základné a špecializované poradenstvo,
- psychologické poradenstvo,
- právne poradenstvo.

Každý poskytovateľ sociálnej služby na území Košického samosprávneho kraja je registrovaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb. Zoznam poskytovateľov je dostupný na: <https://info.vucke.sk/Info/rpsslist?PageSize=10>

Fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV. môže požiadať na základe právoplatného rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu o poskytovanie sociálnej služby v **zariadení pre seniorov s pobytom**. Žiadateľ si zariadenie vyberá sám, podľa vlastného výberu. Nasledujúca tabuľka poukazuje na počet fyzických osôb v sledovanom období, ktoré boli umiestnené v zariadeniach poskytujúce sociálne služby s pobytom v kompetencii mesta (ZpS a ZOSL), a podľa poskytovateľov sociálnych služieb, ktorých si prijímatelia sociálnych služieb vybrali v príslušnom roku. Najviac bolo nových umiestnení v roku 2020 v počte 7 osôb. Ku 31.12.2020 evidujeme v zariadeniach poskytujúce sociálne služby v pôsobnosti obcí miest spolu 7 osôb s trvalým pobytom na území mesta.

Tab. č. 15 Počet umiestnení občanov mesta v zariadeniach sociálnych služieb s pobytom v kompetencii mesta v príslušnom roku

	2016	2017	2018	2019	2020
DD a ZOSL, Brezová 32, Spišská Nová Ves	1	1			1
ZpS Medzev, Šugov	1				
ZpS Zamutov			1		
ZpS Bardejov					1
ZOSL Tatranská Kotlina	1				
ZpS Humanitár Levoča	1	1			
Dom Charitas sv. Jána Spišská Kapitula	1				
ZpS a ZOSL Gelnica	1	1	2	1	2
ZpS Vyšné Ružbachy		1			2

²⁹Dostupné na: <http://www.dsskepm.sk/sluzba-vcasnej-intervencie>

ZpS LaViena n.o. Malý Folkmár					1
ZpS Spišský Štvrtok			1		
Spolu	6	4	4	1	7

Zdroj: Evidencia sociálne oddelenie

7.2. Zdravotná a ošetrovateľská starostlivosť na území okresu a mesta

Zdravotná starostlivosť

Poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti je zabezpečované sieťou neštátnych a verejných ambulancií. Časť z nich sa nachádza v meste, ale najviac ich je v okresnom meste a meste Krompachy. Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves ako nemocnica II. typu poskytuje zdravotné služby pre spádovú oblasť stredného Spiša (cca. 72 tis. obyvateľov). Poskytuje najmä zdravotné služby:

- interné, detské, novorodenecké, gynekologicko-pôrodnice, chirurgické, oddelenia dlhodobo chorých, rehabilitačné,
- iné.

V okresnom meste Spišská Nová Ves sa nachádzajú ďalšie zdravotnícke zariadenia.

- 130 neštátnych ambulancií,
- Ústav verejného zdravotníctva.

V meste Krompachy je všeobecná Nemocnica Krompachy spol. s.r.o., ktorá zabezpečuje od 1.1.2004 základnú zdravotnú starostlivosť pre spádovú oblasť 25 000 obyvateľov a nadregionálnu starostlivosť v špecializovaných odboroch (dermatovenerológia, doliečovací odd., infekčná ambulancia). Od mája r. 2005 bolo otvorené hemodialyzačné centrum Medeum. Počet zamestnancov k 30.6.2006 bol 235, z toho 161 zdravotníckych pracovníkov.

Oddelenia nemocnice:

- Anestézie a intenzívnej medicíny
- Detské
- Gynekologicko-pôrodnice
- Chirurgické, Interné
- Kožné
- Klinikovej biochémie
- Rádiodiagnostiky

Poskytovanie zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti na území mesta Spišské Vlchy sa uskutočňuje prostredníctvom poskytovateľov zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti. Zdravotné stredisko disponuje 660 m² plochy. V jeho priestoroch sú ambulancie stomatológa, detských lekárov, gynekológa, lekárneň, práčovňa a Záchraná služba Košice na ulici Jarná.³⁰

Tab. č.16 Zdravotná infraštruktúra mesta Spišské Vlchy k 31.12.2020

Zariadenie /ambulancia/	Počet
Všeobecný lekár pre dospelých	2
Detský lekár	2
Gynekologická ambulancia	1
Stomatológ	2

³⁰Dostupné na: http://www.spisскеvlachy.sk/dokumenty/phasr/phasr_8_12_2015.pdf

Kožná ambulancia	1
Záchranná služba	1
Lekár	3

Zdroj: sociálne oddelenie dotazníkový prieskum

Ošetrovateľská starostlivosť

Spišská katolícka charita so sídlom Slovenská 30, Spišská Nová Ves prostredníctvom zamestnancov Mobilného hospicu a Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti - ADOS CHARITAS Spišské Vlchy, Požiarnická 49, 053 61 Spišské Vlchy poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť občanom mesta a širšieho okolia.

Je treba podotknúť, že občania, ako to vyplynulo aj z dotazníkového prieskumu si často zamieňajú ošetrovateľskú starostlivosť za sociálne služby. Preto uvádzame niekoľko informácií na vysvetlenie. ADOS poskytuje komplexné zdravotnícke služby v domácnosti alebo rodine pacienta, a to pre ľudí, ktorí sú prepustení z nemocničnej zdravotnej starostlivosti, ďalej hlavne pre dlhodobo chorých, starých, prostredníctvom odborne pripravených zdravotných sestier, na základe intenzívnej spolupráce s ošetrovateľom a lekárom špecialistom. Štandardnú zdravotnú starostlivosť podľa platnej zmluvy uhrádza príslušná zdravotná poisťovňa.

ADOS pomáhajú napríklad pri týchto ošetrovateľských úkonoch:

- preväzy a ošetrovanie rán a dekubitov, ošetrovateľská rehabilitácia po úrazoch a mozgových príhodách, odborný nácvik starostlivosti o bezvládneho pacienta, vrátane jeho kŕmenia, hygieny a vyprázdňovania, nácvik používania pomôcok,
- starostlivosť o všetky druhy zavedených kanýľ, katétrov a ostatných vývodov a cievok vrátane urologických,
- aplikácia neinjekčnej a injekčnej liečby, vrátane infúzií,
- všetky druhy odberov biologického materiálu,
- starostlivosť o výživu pacienta v príslušnej kvalite a kvantite, diétny režim.

Cieľom ADOS Charitas je, aby pacient preživil svoju chorobu a absenciu pôvodnej kvality života v podmienkach zmiernovania somatických ťažkostí a v prípade vyliečenia sa vrátil do pracovného procesu a žil kvalitný život.

ADOS Charitas majú uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti so zdravotnými poisťovňami: Všeobecná ZP, Union poisťovňa ZP, Dôvera zdravotná poisťovňa.³¹

ADOS neposkytujú v rámci ošetrovateľskej starostlivosti výkony z oblasti sociálnych služieb, ako je pranie, žehlenie, upratovanie, donáška stravy a liekov, vybavovanie vecí na úradoch a podobne. Z informácií uvedených v tabuľke č. 18 môžeme sledovať stúpajúci počet prijímateľov ošetrovateľskej starostlivosti a s poľutovaním môžeme konštatovať, že ošetrovateľskú starostlivosť potrebujú občania aj v produktívnom veku.

Tab. č. 17 Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti ADOS

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet pacientov	117	118	125	147	171
<i>Z toho mužov</i>	47	51	62	67	63
Priemerný vek pacientov	72	74	71	72	75

³¹ Dostupné na: <https://caritas.sk/sluzby-caritas/terenne/>

<i>Veková štruktúra pacientov v Spišských Vlachoch</i>					
<i>Od 18 do 25 rokov</i>					
<i>Od 26 do 40</i>					
<i>Od 41 do 62</i>	7	5	9	10	12
<i>Od 63 do 90</i>	27	27	29	32	44
<i>Nad 90</i>	5	5	4	2	2
<i>Vek najstaršieho pacienta</i>	86	87	97	98	99
<i>Vek najmladšieho pacienta</i>	43	45	46	45	47
<i>Počet pacientov s trvalým pobytom v Spišských Vlachoch</i>	39	37	42	44	58
Počet zamestnancov	4	5	5	5	5
Z toho muži/ženy	1/3	1/4	1/4	1/4	1/4

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Spišská katolícka charita v rámci svojej pôsobnosti vykonáva ošetrovateľskú starostlivosť v domácnosti pacienta aj prostredníctvom mobilného hospicu so sídlom Požiarnická 973/49, Spišské Vlachy. Služby mobilných hospicov využívajú rodiny, ktorých ťažko chorí blízki chcú umrieť doma. Hospic zabezpečí pacientom odbornú lekársku starostlivosť. Ide najmä o tlmenie bolesti, ošetrovanie rán, psychologickú pomoc a podávanie liekov. Hospicová starostlivosť je určená pacientom, ktorí sú v konečnom štádiu choroby. Odporúčanie pre hospic dáva ošetrojúci lekár, napríklad, pri ochorení na rakovinu je to onkológ. Podmienkou, aby mohol byť pacient prevezený domov, je ukončenie diagnostiky a liečby. Rodiny za starostlivosť hospicu ani za požičanie prístrojov neplatia, lebo služby mobilných hospicov sa financujú cez zdravotné poistenie, z dobrovoľných darov a cez charitu.

Za pacientom chodí domov tím špecialistov, medzi nimi je lekár, zdravotná sestra, podľa potreby psychológ, sociálny pracovník alebo duchovný.

Počet návštev lekára určuje zdravotný stav chorého, niekedy je potrebné prísť aj dvakrát denne, niekedy len každý druhý deň. Ošetrovanie rán po čase zvládnu aj členovia rodiny. Mobilné hospice spadajúce pod spišskú diecézu, podľa stavu pacienta vedú zabezpečiť pri lôžku dozor zdravotnej sestry na 24 hodín. Riaditelia hospicov sa zhodujú, že ľudia o ich existencii nevedia. Informácie by im mal poskytnúť lekár, v zahraničí sú týmto zdrojom najčastejšie médiá. Domáca hospicová starostlivosť je pre zdravotné poisťovne lacnejšia ako hospitalizácia v nemocnici.

Ako využiť služby hospicu:

- služby mobilného hospicu využívajú pacienti, u ktorých bola ukončená liečba,
- odporúčanie pre hospic dáva ošetrojúci lekár,
- za služby hospicu rodina neplatí, bezplatné sú aj lieky a požičanie prístrojov,
- frekvenciu návštev určuje lekár hospicu,
- informácie o hospicoch získa rodina u ošetrojúceho lekára.

Čo je hospic:

- Špecializované zariadenie, ktoré poskytuje tzv. paliatívnu starostlivosť - starostlivosť, ktorá je zameraná na úľavu od bolesti.
- Je určený pre pacientov v terminálnom štádiu. Nesľubuje uzdravenie, ale tiež neberie nádej.

- Predtým, ako sa pacient dostane do hospicu, mal by byť o svojom stave informovaný.
- Hospic pacientovi garantuje, že nebude trpieť neznesiteľnou bolesťou, vždy bude rešpektovaná jeho ľudská dôstojnosť, v posledných chvíľach nezostane sám.

Druhy hospicov:

Mobilné hospice - domov za pacientom dochádza tím lekára, zdravotnej sestry, psychológa, prípadne kňaza. Starostlivosť o pacienta preberá rodina.

Stacionárne - denné pobyty - pacient je do zariadenia prijatý ráno, poobede alebo večer sa vracia domov. Tento spôsob je možný vtedy, keď pacient býva blízko hospicu a domáca starostlivosť nestačí.

Lôžkové hospice - ak nestačí domáca a stacionárna starostlivosť, alebo nie sú k dispozícii. Po zlepšení zdravotného stavu sa pacient môže vrátiť do domácej starostlivosti.³²

Tab. č.18 Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v mobilnom hospici

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet pacientov	8	7	7	4	8
<i>Z toho mužov</i>	3	2	1	4	4
Priemerný vek pacientov	78	80	72	66	74
Veková štruktúra pacientov s trvalým pobytom Spišské Vlachy					
<i>Od 18 do 25 rokov</i>					
<i>Od 26 do 40</i>					
<i>Od 41 do 62</i>		1			
<i>Od 63 do 90</i>	2	4		1	5
<i>Nad 90</i>			1		
<i>Vek najstaršieho pacienta</i>	86	87	97	77	80
<i>Vek najmladšieho pacienta</i>	82	62	46	45	73
Počet pacientov s trvalým pobytom v Spišských Vlachoch	2	5	1	1	5
Počet zamestnancov	4	5	5	5	5
Z toho muži/ženy	1/3	1/4	1/4	1/4	1/4

Zdroj: Dotazníkový prieskum

8. ANALÝZA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ÚZEMÍ MESTA

8.1. Stav poskytovania sociálnych služieb v meste

Social. Trans, n.o. je zariadenie poskytujúce sociálne služby pre mentálne postihnutých mužov v Domove sociálnych služieb a Zariadení podporovaného bývania.

³²Dostupné na: <https://www.sme.sk/c/2495598/tazko-chori-mozu-zostat-s-rodinou-vdaka-hospicu.html#ixzz5AN1xF1Hu>

Tab. č. 19 DSS, poskytovanie sociálnych služieb k 31.12. príslušného roka

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kapacita	20	20	20	20	20
Celkový počet klientov	20	20	20	20	20
<i>Z toho muži</i>	20	20	20	20	20
Počet potencionálnych klientov v poradovníku	1	3	2	2	3
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	20	20	20	20	20
<i>Veková štruktúra klientov</i>					
<i>Od 18 do 25 rokov</i>					
<i>Od 26 do 40</i>	7	7	7	6	5
<i>Od 35 do 45</i>	6	6	6	7	7
<i>Od 41 do 62</i>	13	13	13	14	15
<i>Od 63 do 90</i>	2	3	3	4	4
<i>Nad 90</i>					
Priemerný vek klientov	43,9	44,9	45,9	46,9	47,9
Vek najstaršieho klienta	57	58	59	60	61
Vek najmladšieho klienta	31	32	33	34	35
Počet zamestnancov	10	10,5	10,5	14,5	15
<i>Z toho počet opatrovateľov/liek</i>	5,7	5,6	6	6	6,5
<i>Z toho ženy</i>	5,7	5,6	6	6	6,5
Počet sociálnych pracovníkov	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
<i>Z toho ženy</i>	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Tab. č. 20 Zariadenie podporovaného bývania, poskytovanie sociálnych služieb k 31.12. príslušného roka

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Kapacita	15	15	15	15	15
Celkový počet klientov	15	15	15	15	15
Počet potencionálnych klientov v poradovníku	1	2	2	4	4
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	10	10	10	10	10
<i>Veková štruktúra klientov</i>					
<i>Od 18 do 25 rokov</i>	3	3	3	3	3
<i>Od 26 do 40</i>	3	3	3	3	2
<i>Od 41 do 62</i>	8	8	7	7	7
<i>Od 63 do 90</i>	1	1	2	2	3
<i>Nad 90</i>					
Priemerný vek klientov	42,7	43,7	44,7	45,7	46,7

Vek najmladšieho klienta	20	21	22	23	24
Vek najstaršieho klienta	66	67	68	69	70
Počet zamestnancov	5	6	6,5	9,5	10
Z toho počet opatrovateľov/liek	3,5	3,9	4	4	4,5
Z toho ženy	3,5	3,9	4	4	4,5
Počet sociálnych pracovníkov	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Z toho ženy	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Zo získaných údajov môžeme konštatovať, že kapacita oboch zariadení je stále naplnená a evidujú aj čakateľov v poradovníku. Priemerný vek klientov stúpa, tým je preukázané, že klientela zariadenia starne. Počet opatrovateľiek mierne vzrástol, sociálny pracovník vykonáva svoju činnosť úväzkovo. Prácu opatrovateľiek vykonávajú ženy. Social Trans n.o spolupracuje s mestom Spišské Vlachy pri príležitosti Vianočných trhov spojených s predajom výrobkov pochádzajúcich z vlastnej tvorby klientov Social. Trans n.o, a pri kultúrnych podujatiach, kde klienti zariadenia vystupujú s nacvičeným programom.

Ďalším poskytovateľom sociálnych služieb na území mesta pre prijímateľov sociálnych služieb s pobytom je Spišská katolícka charita, *Dom Charitas sv. Damiána de Veuster*, Požiarnická 49, Spišské Vlachy, ktorý poskytuje sociálne služby:

- v domove sociálnych služieb
- v zariadení podporovaného bývania
- v dennom stacionári – ambulatná forma

Formou rodinného bývania je poskytovaná pomoc chlapcom s mentálnym a fyzickým postihnutím vo veku nad 18 rokov z detských domovov z celého Slovenska alebo v špecifickej životnej situácii v Domove sociálnych služieb a v Zariadení podporovaného bývania. Je to nová životná príležitosť pre klientov, ktorí by sa bez tejto pomoci stali bezdomovcami, prípadne tulákmi. Chlapci sú ubytovaní v dvojposteľových izbách s hygienickým zázemím. Kapacita domu je dvadsať klientov. Obyvatelia Domu Charitas majú každodenný pracovný, vzdelávací a relaxačný režim, ktorý však je výsostne podriadený potrebám, schopnostiam a vôli jeho obyvateľov. Klienti vyrábajú výrobky v pracovnej dielni, o ktoré môže mať záujem verejnosť a darom za tieto výrobky veľmi efektívne a zmysluplne pomôže kvalitnému životu v Dome Charitas.³³

Tab. č. 21 DSS - poskytovanie sociálnych služieb v priebehu príslušného roka

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kapacita	12	12	12	12	12
Celkový počet klientov	13	13	15	13	13
Z toho muži	13	13	15	13	13
Počet potencionálnych klientov v poradovníku					
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	1	1	1	1	1
Veková štruktúra klientov s TP na území mesta					
Od 26 do 40	1	1	1	1	1

³³Dostupné na: <https://caritas.sk/sluzby/dom-charitas-sv-damiana-de-veuster/>

Priemerný vek klientov	Nez.	Nez.	Nez.	Nez.	Nez.
Počet zamestnancov	9	9	9	9	9
Z toho počet opatrovateľov/liek	4	4	4	4	4
Z toho ženy	5	6	5	6	5
Počet sociálnych pracovníkov	1	1	1	1	1
Z toho ženy		1	1	1	1

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Tab. č. 22 Zariadenie podporovaného bývania - poskytovanie sociálnej služby v priebehu príslušného roka

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kapacita	8	8	8	8	8
Celkový počet klientov	9	9	9	9	9
Z toho muži	9	9	9	9	9
Počet potencionálnych klientov v poradovníku					
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	3	2	2	2	3
<i>Veková štruktúra klientov s TP na území mesta</i>					
<i>Od 26 do 40</i>	3	2	2	2	2
<i>Od 41 do 62</i>					1
Priemerný vek klientov	28	30	31	32	38
Počet zamestnancov	7	7	7	7	7
Z toho počet opatrovateľov/liek	2	2	2	2	2
Z toho ženy	5	5	4	4	4
Počet sociálnych pracovníkov	1	1	1	1	1
Z toho ženy		1	1	1	1

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Denný stacionár

Poslaním denného stacionára je **skvalitniť a zlepšiť život seniorov a osobám s ťažkým zdravotným**, snaha o dosiahnutie najvyššieho možného rozvoja ich osobnosti, vyplniť voľný čas, vytvoriť podmienky pre **zamedzenie osamelosti**. Denný stacionár poskytuje **pomoc pri odkázanosti** na pomoc inej osoby, **sociálne poradenstvo** klientom a ich rodinným príslušníkom, sociálnu rehabilitáciu, **stravovanie**, zabezpečuje **pracovnú terapiu**, aktivizačné programy, dohľad nad užívaním liekov, **atď.**³⁴ Žiaľ poskytovanie sociálnych služieb v dennom stacionári bolo k dňu 31.03.2019 ukončené.

Tab. č. 23 Denný stacionár - poskytovanie sociálnych služieb v priebehu príslušného roka

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kapacita	10	10	10	10	
Celkový počet klientov	13	13	10	3	

³⁴Dostupné na: <https://caritas.sk/sluzby-caritas/ambulantne/#denne-stacionare-a-noclaharne>

<i>Z toho muži</i>	5	4	5	2	
Počet potenciónálnych klientov v poradovníku					
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	7	6	7	3	
<i>Veková štruktúra klientov s TP na území mesta</i>					
<i>Od 18 do 25 rokov</i>	2	2	1		
<i>Od 26 do 40</i>			1	2	
<i>Od 41 do 62</i>	1	1	2	1	
<i>Od 63 do 90</i>	3	3	3		
<i>Nad 90</i>	1				
Priemerný vek klientov s TP na území mesta	63	59	56	36	
<i>Vek najstaršieho klienta</i>	91	87	84	57	
<i>Vek najmladšieho klienta</i>	22	23	24	26	
Počet zamestnancov	3	3	3	3	
Z toho počet opatrovateľov/liek	1	1	1	1	
Z toho ženy	1	1	1	1	
Počet sociálnych pracovníkov	1	1	1	1	
Z toho ženy	1	1	1	1	

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Spišská katolícka charita, ADS CHARITAS Spišské Vlchy, Požiarnická 49, Spišské Vlchy poskytuje okrem ošetrovateľskej starostlivosti aj sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu:

- opatrovateľskú službu,
- požičiavanie pomôcok.

Požičiavanie pomôcok, ide o požičiavanie týchto pomôcok: invalidný vozík, prenosné WC, výťahy, antidekubitné podložky, rehabilitačné pomôcky, barly, polohovacie postele, podložky pod chrbát, formovacie vankúše, oxigenerátor a iné. Obyvatelia alebo ich príbuzní si môžu tieto zdravotné pomôcky požičať na základe zmluvy o požičaní pomôcky za poplatok. V roku 2020 využilo túto sociálnu službu 10 občanov mesta.

Tab. č. 24 SKCH: Požičiavanie pomôcok - poskytovanie sociálnej služby v priebehu príslušného roka

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet klientov	2	4	4	7	25
<i>Z toho muži</i>		2	2	3	8
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta		1		4	10
<i>Veková štruktúra klientov</i>					
<i>Od 18 do 25</i>					

<i>Od 26 do 40</i>					
<i>Od 41 do 62</i>				1	1
<i>Od 63 do 90</i>				75	73
<i>Nad 90</i>			1	1	2
Priemerný vek klientov	76	78	81	79	81
Vek najstaršieho klienta		76		82	85
Vek najmladšieho klienta				62	62

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Opatrovateľská služba – je zamestnancami SKCH poskytovaná obyvateľom mesta a aj širšieho okolia. V rokoch 2019-2020 nebola OSI poskytovaná obyvateľom Spišských Vlách. Najviac klientov zo Spišských Vlách bolo v roku 2017, kedy im bolo spolu poskytnutých 9850 hodín OSI. Výška úhrady za poskytovanie OSI sa v období rokov 2016-2018 pohybovala okolo 1,00 €/ hod.

Tab. č. 25 SKCH: Opatrovateľská služba - poskytovanie sociálnej služby v priebehu príslušného roka

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet opatrovaných	29	31	29	7	8
<i>Z toho muži</i>	7	5	5	2	3
Počet potencionálnych opatrovaných v poradovníku					
Počet opatrovaných s trvalým pobytom na území mesta	5	7	6		
<i>Veková štruktúra opatrovaných s TP na území mesta</i>					
<i>Od 63 do 90</i>	5	7	6		
Priemerný vek klientov	82	82	83		
<i>Vek najstaršieho klienta</i>	86	87	88		
<i>Vek najmladšieho klienta</i>	69	70	71		
Počet zamestnancov	4	6	6		
<i>Z toho počet opatrovateľov/liek</i>	4	6	6		
<i>Z toho ženy</i>	4	6	6		
Počet poskytnutých hodín OSI	6840	9850	3280		
<i>Výška úhrady klienta za 1 hod. OSI v €</i>	1,00	1,00	1,10	Nez.	Nez.

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Opatrovateľskú službu v sledovanom období na území mesta poskytovali ešte ďalší poskytovatelia sociálnych služieb:

- v roku 2015 -2016 Územný spolok SČK Spišská Nová Ves v počte 2 prijímatelia a jedna opatrovateľka,
- v 2017 OZ so Srdcom, Spišské Podhradie v počte 3 prijímatelia a 3 opatrovateľky.
- v 2019 -2020 OZ OÁZA n.o. Široké v počte 1 prijímatelka a 1 opatrovateľka.

8.2. Mesto Spišské Vlachy ako poskytovateľ sociálnych služieb v praxi

Sociálna prevencia je odborná činnosť na predchádzanie a zabraňovanie príčin vzniku prehlbovania alebo opakovania porúch psychického, fyzického alebo sociálneho vývinu občana. Primárna a sekundárna prevencia ako celok včasným odstraňovaním príčin slúži na predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií. Zameranie sociálnej prevencie by malo byť základom predchádzania sociálnopatologických javov a krízových nepriaznivých situácií v rodinách. Vyhľadávacie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú po kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov. Problém je aj v nízkej výkonnosti našej ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu. Mesto by mohlo v budúcnosti realizovať preventívne opatrenia prostredníctvom komunitných pracovníkov a pripraviť priestory na túto prácu, buď v existujúcich zariadeniach a v spolupráci s nimi, alebo vybudovať vlastné zariadenie podľa možnosti mesta.

Základné sociálne poradenstvo ako originálnu kompetenciu obce, poskytuje občanom sociálna pracovníčka, ktorá komunikuje s úradmi a štátnymi inštitúciami; napomáha pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, pri uplatňovaní a ochrane ich práv; poskytuje sociálno-poradenskú prácu prvého kontaktu vrátane klasifikácie problému a poradenského usmernenia; získava a spracúva informácie o sociálnej situácii občanov; zabezpečuje pomoc občanovi v nepriaznivej sociálnej situácii a voľbu postupov riešenia sociálnej pomoci občanovi pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov.

Na zabezpečenie kompetencií obce v oblasti sociálnych služieb, vzhľadom na jej časovú náročnosť, rozsiahlosť a rôznorodosť je potrebné vytvoriť organizačné a personálne podmienky. V rámci organizačnej štruktúry mestského úradu sa jedná o samostatné oddelenie pre vykonávanie sociálnej posudkovej činnosti, poskytovanie sociálneho poradenstva a prevencie, poskytovanie opatrovateľskej služby a sociálnej služby v jedálni.

Podľa ustanovenia § 48 zákona o sociálnych službách je **posudková činnosť** na účely poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 je zdravotná posudková činnosť a sociálna posudková činnosť. Posudkovou činnosťou sa zisťuje odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo fyzickej osoby s nepriaznivým zdravotným stavom na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a na opatrovateľskú službu.

Zdravotná posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby je hodnotenie a posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a zmien zdravotného stavu fyzickej osoby, ktoré vykonáva zdravotnícky pracovník, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 84 ods. 21 a 22 na základe zmluvy s obcou. Posudzujúci zdravotnícky pracovník pri výkone zdravotnej posudkovej činnosti vychádza z lekárskeho nálezu, posudku, správy o priebehu a vývoji choroby a zdravotného postihnutia alebo výpisu zo zdravotnej dokumentácie (ďalej len „doklad poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o nepriaznivom zdravotnom stave“) nie staršieho ako šesť mesiacov, ktoré predložila fyzická osoba, ktorá žiada o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Na základe výsledkov posúdenia vypracuje posudzujúci zdravotnícky pracovník *zdravotný posudok*, ktorý obsahuje stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a termín opätovného posúdenia zdravotného stavu fyzickej osoby.

Sociálna posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu je posudzovanie

- a) individuálnych predpokladov fyzickej osoby,

- b) rodinného prostredia fyzickej osoby,
- c) prostredia, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti,
- d) odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch podľa prílohy č. 3 a prílohy č. 4 časti II a III zákona o sociálnych službách.

Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje zoznam úkonov sebaobsluhy podľa prílohy č. 3, zoznam úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a zoznam základných sociálnych aktivít podľa prílohy č. 4, pri ktorých je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby v porovnaní s fyzickou osobou rovnakého veku a pohlavia bez zdravotného postihnutia alebo nepriaznivého zdravotného stavu. Obsahom posudku je aj rozsah odkázanosti pri jednotlivých úkonoch podľa prvej vety vyjadrený predpokladaným rozsahom hodín v rámci určeného rozpätia podľa prílohy č. 3 písm. B, závery posúdenia podľa odseku 1 písm. a) až c) a dátum, čas a miesto vykonania sociálnej posudkovej činnosti. Sociálnu posudkovú činnosť na účely posudzovania odkázanosti na sociálnu službu vykonáva sociálny pracovník obce alebo na základe poverenia obce sociálny pracovník právnickej osoby zriadenej obcou alebo založenej obcou. Sociálnu posudkovú činnosť môže obec zabezpečiť aj fyzickou osobou oprávnenou na výkon samostatnej praxe sociálneho pracovníka na základe zmluvy s obcou.³⁵

Nasledujúca tabuľka poukazuje na stav a vývoj sociálnej posudkovej činnosti za uplynulé sledované obdobie v meste Spišské Vlachy. Najviac žiadosti posúdenie odkázanosti fyzickej na pomoc inej fyzickej osoby bolo podaných v roku 2017 v počte 17. Občan podaním jednej žiadosti môže požiadať súčasne o posúdenie odkázanosti na poskytovanie sociálnej služby: v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári a na opatrovateľskú službu. Na základe podaných žiadosti bolo spolu vydaných 105 rozhodnutí o odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a na poskytovanie sociálnej služby. Najviac rozhodnutí v počte 40 bolo vydaných na opatrovateľskú službu.

Tab. č. 26 Evidencia sociálnej posudkovej činnosti

	2016	2017	2018	2019	2020
Počet podaných žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu	14	17	11	7	13
Počet vydaných rozhodnutí	19	20	27	14	25
Z toho v zariadení pre seniorov	6	6	6	3	9
Z toho v zariadení opatrovateľskej služby	2	1	9	4	9
Z toho v dennom stacionári	2	3	5		
Z toho opatrovateľská služba	9	10	7	7	7
Počet obyvateľov novo umiestnených v priebehu kalendárneho roka v zariadení poskytujúcom sociálne služby s pobytom v kompetencii mesta	6	4	4	1	7
Z toho v zariadení pre seniorov	5	4	2		5
Z toho v zariadení opatrovateľskej služby	1		2	1	2
Počet obyvateľov umiestnených v zariadeniach ku 31.12. kalendárneho roka	8	9	5	3	7

Zdroj: Sociálne oddelenie

³⁵Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

8.2.1. Poskytovanie opatrovateľskej služby

Mesto Spišské Vlachy začalo poskytovať opatrovateľskú službu občanom mesta od 1.1.2003 na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC.

V roku 2011 bolo mesto Spišské Vlachy zaradené do registra poskytovateľov sociálnych služieb na VÚC Košice podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. V súčasnosti všetky opatrovateľky spĺňajú kvalifikačné predpoklady v súlade so zákonom o sociálnych službách. Nasledujúca tabuľka poukazuje na poskytovanie opatrovateľskej služby mestom. Poskytovanie opatrovateľskej služby má mierne stúpajúci charakter. O terénnu sociálnu službu poskytovanú v prirodzenom domácom prostredí prijímateľa sociálnej služby občania prejavujú zvýšený záujem z dôvodu kapacitnej a finančnej nedostupnosti sociálnych služieb poskytovaných v špecializovaných zariadeniach, zariadeniach pre seniorov, v domovoch sociálnych služieb a zariadeniach opatrovateľskej služby. Vzhľadom na skutočnosť zvýšenej potreby opatrovateľskej služby, mesto ako poskytovateľ OSL umožňuje v spolupráci s ÚPSVaR vykonávať uchádzačom o zamestnanie dobrovoľnícku službu. V rámci dobrovoľníckej služby bolo v roku 2016 poskytnutých 1524 hodín OSL a v roku 2017 bolo poskytnutých 496 hodín OSL.

V súlade s ustanovením § 54 zákona o sociálnych službách sa prostredníctvom **odľahčovacej sociálnej služby** poskytuje alebo zabezpečuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou v rámci príspevku na opatrovanie. Opatrovanej osobe sa teda poskytuje niektorá so sociálnych služieb za podmienok upravených zákonom (vrátane úhrady). V roku 2016 bola v rámci opatrovateľskej služby poskytnutá aj odľahčovacia služba v rozsahu 48 hodín. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že cieľom odľahčovacej služby je nevyhnutný odpočinok opatrovateľa, ktorý počas obdobia, kedy sa poskytuje sociálna služba opatrovanému, má zároveň nárok na príspevok na opatrovanie (financovaný zo zdrojov štátneho rozpočtu).

Pandémia koronavírusu preverila pripravenosť spoločnosti postarať sa o najzraniteľnejších svojich členov. Poskytovanie OSL sa ukázala ako správna cesta v podpore zotrvania obyvateľa v jeho prirodzenom domácom prostredí a aj ako mobilizovanie samého prijímateľa tejto sociálnej služby za pomoci inej fyzickej k hodnotnejšiemu a aktívnejšiemu životu v dôchodkovom veku.

Tab. č. 27 Poskytovanie opatrovateľskej služby Mestom Spišské Vlachy

	2016	2017	2018	2019	2020
Počet prijímateľov OSL	11	11	12	15	20
Z toho mužov	6	4	4	2	4
Priemerný vek opatrovaného k 31.12.	79,63	79,18	83,6	79,5	77,5
Počet opatrovateľov/liek	9	9	8	7	8
Počet opatrovateľov/liek prerátaných na plný úväzok	7,5	8,5	8	7	8
Počet poskytnutých hodín OSL	10033	12346	10102,5	10417,5	10616
EON na 1 hod. OSL	4,39	4,87	5,80	6,14	7,64
Výška úhrady klienta za 1 hod. OSL v €	0,50	0,50	1,00	1,00	1,00
Počet uzatvorených nových zmlúv					

o poskytovaní OSL	7	4	3	8	6
Počet ukončených zmlúv	6	2	5	1	7

Zdroj: Sociálne oddelenie

Poskytovanie opatrovateľskej služby na území mesta má stúpajúci charakter o čom svedčí nárast počtu poskytnutých hodín opatrovateľskej služby za sledované obdobie a nárast počtu prijímateľov sociálnej služby. Nasledujúci graf č.5 zobrazuje počet poskytnutých hodín opatrovateľskej služby poskytovateľom mestom Spišské Vlachy.

Graf č. 5 Počet poskytnutých hodín opatrovateľskej služby

Opatrovateľskú službu na území mesta v sledovanom období okrem Mesta Spišské Vlachy poskytovali našim občanom aj nasledovní poskytovatelia opatrovateľskej služby: ÚS SČK so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Spišská Katolícka Charita, OZ so Srdcom so sídlom v Spišskom Podhradí a OÁZA n.o. Široké. Takto bola zabezpečená podmienka vlastného výberu poskytovateľa zo strany prijímateľa sociálnej služby.

K rozvoju a k rozšíreniu poskytovania OSL podstatne prispela realizácia Národného projektu podpora opatrovateľskej služby I. a II., do ktorých sa v rokoch 2014 – 2018 zapojili poskytovatelia opatrovateľskej služby na území mesta. V období 2019 - 2021 bol realizovaný dopytový projekt „Podpora opatrovateľskej služby v meste Spišské Vlachy“. Zapojením sa do projektov a ich samotná realizácia výraznou mierou prispela k dostupnosti opatrovateľskej služby a udržaniu úhrad za jej poskytovanie. V roku 2020 na území mesta bola opatrovateľská služba poskytnutá spolu 21 prijímateľom sociálnej služby. Najviac prijímateľov tejto sociálnej služby bolo v rámci sledovaného obdobia v roku 2017 v počte 22. Z tabuľky č. 28 vyplýva, že napriek realizáciám projektov na podporu opatrovateľskej služby je poskytovateľom opatrovateľskej služby s najväčším počtom prijímateľov sociálnej služby s trvalým pobytom na území mesta Mesto Spišské Vlachy. Z evidovaných žiadostí o poskytnutie opatrovateľskej služby a z evidencie uzatvorených zmlúv je preukázané, že poskytnutie opatrovateľskej služby je poskytované priebežne, zhruba do jedného mesiaca od podania žiadosti o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby.

Tab. č. 28 Poskytovanie opatrovateľskej služby – počet prijímateľov sociálnej služby – opatrovateľská služba na území mesta Spišské Vlachy

	2016	2017	2018	2019	2020
Mesto Spišské Vlachy	11	11	12	15	20
Spišská Katolícka Charita	5	7	6		

ÚS SČK Spišská Nová Ves	1	1			
OZ so Srdcom		3	1		
OÁZA n.o. Široké				1	1

Zdroj: Sociálne oddelenie

8.2.2. Financovanie poskytovania sociálnych služieb z rozpočtu mesta

Obec je povinná poskytovať alebo zabezpečovať sociálne služby v rozsahu jej pôsobnosti uvedenej v § 80 písm. e) zákona o sociálnych službách. Nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre zamietnutie poskytovania sociálnej služby. Zdroje financovania sociálnych služieb (aj pre obce), sú upravené v ustanovení § 71 zákona o sociálnych službách.

Zabezpečenie finančných prostriedkov na sociálne služby v rozpočte mesta v období rokov 2016 až 2020 a skvalitňovanie sociálnych služieb v súlade s predpokladanými potrebami obyvateľov mesta bolo jednou z aktivít na dosiahnutie podpory udržania obyvateľov ich prirodzenom domácom prostredí. Vynaložené finančné prostriedky majú stúpajúcu tendenciu čo je úmerné počtu poskytnutých hodín opatrovateľskej služby a aj zvýšenej potrebe v oblasti sociálnych služieb zo strany občanov a rastu minimálnej mzdy, ktorá od roku 2012 narástla takmer o 91%, zo sumy 327 € v roku 2012 na sumu 623 v roku 2021.

Tab. č. 29 Finančné prostriedky vynaložené mestom na sociálne služby v celých eurách

FP/ rok	2016	2017	2018	2019	2020
Opatrovateľská služba EON	43 261	60 337	58 555	63 920	81 441
Podporné služby – jedáleň – príspevok na stravu	224	130		35	
Zdravotná posudková činnosť	117	143	130	65	135
SPOLU:	43 602	60 610	58 685	64 020	81 576

Zdroj: Finančné oddelenie

Zabezpečovanie poskytovania sociálnych služieb je priamo viazané na finančné zdroje poukávané samosprávam z podielových daní. Výnos dane sa rozdeľuje samosprávam, okrem iných parametrov, aj vo výške 5% podľa počtu obyvateľov nad 62 rokov dostáva zo štátneho rozpočtu vo forme zvýšených podielových daní o 5 % na obyvateľov obce, ktorí dovŕšili vek 62 rokov. Sociálne služby sú zabezpečované ďalej z úhrad od prijímateľov sociálnej služby – opatrovateľská služba terénna a mesto v sledovanom období získalo financie z dotácii a transferov v rámci projektov:

Národný projekt „Podpora opatrovateľskej služby“ I. a II. kolo (2014-2018),

Šanca na zamestnanie (2017),

Dobrovoľnícka služba (2016-2017),

Dopytový projekt „Podpora opatrovateľskej služby v meste Spišské Vlchy“ (2019-2021).

Dotácia na mimoriadnu odmenu zamestnancov opatrovateľskej služby (2020).

Úhrada prijímateľa sociálnej služby sa v sledovanom období pohybovala v sume od 0,50 € do 1,00 € za 1 hodinu poskytnutej opatrovateľskej služby. Vďaka vyššie spomenutým projektom sa darilo udržať sumu úhrady za poskytovanie opatrovateľskej služby na úrovni 0,50 € do 30.04.2018. Za sociálnu službu poskytovanú od 1.5.2018 vo výške 1,00 €/ hod. Tu

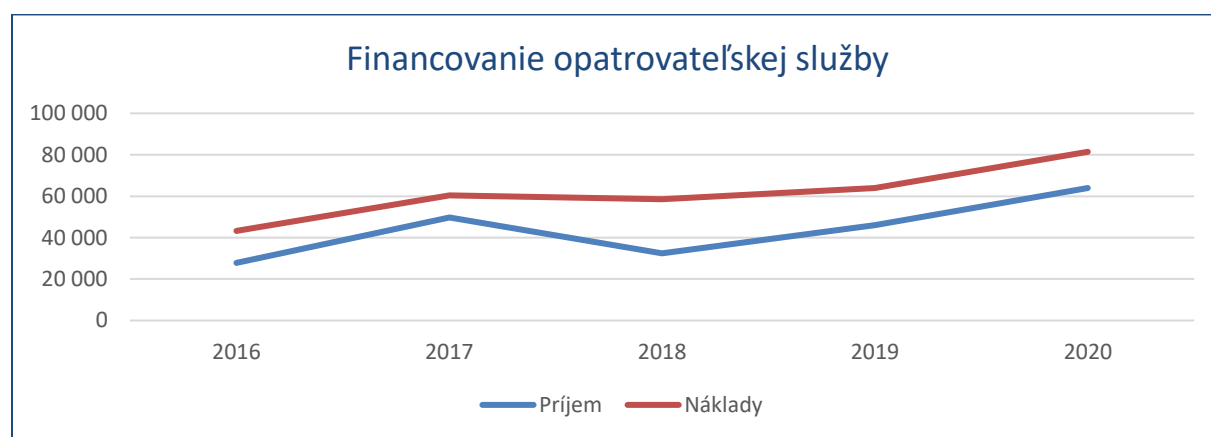
je potrebné zdôrazniť, že dostupnosť opatrovateľskej služby bez eurofondov bude pre prijímateľov po finančnej stránke ťažšia.

Tab. č. 30 Príjmy v sociálnej oblasti

	2016	2017	2018	2019	2020
Z úhrad za poskytovanie OSL	4 913	6 193	8 030	10 185	10 460
NP „POS“	22 308	38 532	24 336		
DP „POS v meste Sp. Vlachy“				35 816	49 261
ÚPSVaR	593	4 969			
MPSVaR					4 246
SPOLU:	27 814	49 694	32 366	46 001	63 967

Zdroj: Finančné oddelenie

Graf č. 6 znázorňuje financovanie opatrovateľskej služby v sledovanom období, porovnaním údajov je možné konštatovať, že financovanie opatrovateľskej služby je výrazne naviazané na európske zdroje a jeho udržateľnosť bez systémových zmien bola vykonanou kontrolou v roku 2020 Najvyšším kontrolným úradom SR označená ako problematická.

Graf č. 6 Financovanie opatrovateľskej služby

Od 1.1.2018 v zmysle zákona o sociálnych službách majú obce a mestá povinnosť poskytovať finančný príspevok na prevádzku a finančný príspevok pri odkázanosti neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb, ak o poskytovanie sociálnych služieb neverejného poskytovateľa mesto požiadalo. V uplynulom období mestu Spišské Vlachy nebola doručená žiadosť o poskytnutie uvedeného finančného príspevku. Avšak právne vedomie občanov v rámci zákona o sociálnych službách rastie, čo je preukázané aj dopytom po sociálnych službách a v budúcnosti je potrebné s finančným príspevkom na prevádzku sociálnych služieb v rozpočte mesta rátať.

Pri opatrovaní zdravotne postihnutých a chorých občanov je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že mnohí príbuzní poskytujú opateru a starostlivosť svojim blízkym aj na základe poberania príspevku na opatrovanie podľa zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia čím takisto podporujú zotrvanie fyzických osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby v ich domácom prirodzenom prostredí a tiež skutočnosť, že mnohým osobám odkázaných na pomoc inej osoby sa poskytuje pomoc a starostlivosť v rámci neformálneho tzv. neevidovaného opatrovania v rámci susedskej výpomoci a pod. Ak zoberieme do úvahy počty v tab. 28 a 31 je zrejmé, že obyvatelia stále dávajú prednosť opatrovaniu rodinným príslušníkom pred opatrovaním cudzím človekom –

opatrovateľkou. Spolu bola v roku 2020 starostlivosť a opatera poskytnutých 84 osobám odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby.

Tabuľka č. 31 počet poberateľov príspevku na opatrovanie na území mesta.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet poberateľov príspevku na opatrovanie	48	51	43	50	63

Zdroj: ÚPSVR Spišská Nová Ves

Z uvedených údajov vyplýva, že pribúda obyvateľov, ktorí sú odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby a klesá aj ich priemerný vek, čo znamená, že populácia nám nielen starne, ale aj zdravotne oslabuje.

Činnosť miestnych organizácií

V meste pôsobí základná organizácia *Slovenského zväzu zdravotne postihnutých*. Ich činnosť a aktivity sú zamerané na spoločensko-kultúrne a športové podujatia, zdravotné prednášky odborných lekárov a liečebné pobyty, výlety, bezpečnosť občanov v staršom veku, posedenia s jubilantmi, spoločné stretnutia členov v Michalovciach Úsmev ako dar.

Miestny spolok Slovenské červeného kríža mal v roku 2020 počet členov 66 a ich aktivity počas sledovaného obdobia boli vianočné trhy, kde prezentovali svoje ručné práce – predaj medovníkov, bezpríspevkový odber krvi – Jánska kvapka krvi a Študentská kvapka krvi. V rámci akcie Pomáhame potravinami s Kauflandom boli v spolupráci s mestom Spišské Vlchy rozdane potravinové balíky rodinám nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii. V spolupráci s ÚS SČK Spišská Nová Ves bolo v roku 2020 a 2021 vykonávané plošné testovanie AG- testami na COVID-19.

Naši seniori svoje aktivity uskutočňujú pod záštitou *Miestnej organizácie JEDNOTY dôchodcov* pri rôznych príležitostiach, organizujú spoločné stretnutia ako je fašiangové alebo katarínske posedenie, prednášky, výlety a športové podujatia. V roku 2020 mala MO JEDNOTY dôchodcov 119 členov, z toho 35 mužov a 84 žien, priemerný vek člena bol 71 rokov. Najviac je zastúpená kategória 63-80 ročných v počte 102 členov.

Tab. č. 32 Počet členov a zloženie MO JEDNOTY dôchodcov.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet členov	126	123	121	119	119
<i>Z toho muži/ženy</i>	39/87	34/89	38/83	36/83	35/84
Priemerný vek členov	64	69	70	70	71
Veková štruktúra členov	/	/	/	/	/
Od 41-62	29	20	16	12	9
Od 63-80	90	96	95	94	102
Nad 81	7	7	10	13	8

Zdroj: Dotazníkový prieskum

Vzhľadom na mimoriadnu situáciu nielen na Slovensku, ale na celom svete v súvislosti so šíriacim sa prenosným ochorením COVID – 19 aj v našom meste boli odvolané kultúrne a spoločenské podujatia. V prvej vlne pomáhali našim seniorom a zdravotne postihnutým občanom dobrovoľníci pod vedením pani Sofie Vašš s donáškou obedov, nákupmi liekov

a základných potravín. Táto skupina dobrovoľníkov pomáhala s roznáškou rúšok a aj ich samotným šitím v počte cca 150 kusov. Roznos rúšok ďalej zabezpečoval primátor mesta spolu s poslancami a zamestnancami mesta. Mesto Spišské Vlachy na vlastné náklady zabezpečilo rúška pre občanov nad 62 rokov, pre obchodné prevádzky, pre OO PZ Spišské Vlachy, pre zdravotníkov v našom meste, pre všetkých zamestnancov mestského úradu a pre prijímateľov opatrovateľskej služby. Do šitia rúšok sa zapojili aj fyzické osoby či podnikatelia, čo bolo neoceniteľným prínosom v čase, keď sa rúška stali nedostatkovým tovarom.

V budúcnosti by bolo vhodné a prospešné v sociálnej oblasti v rámci susedskej výpomoci spolupracovať s dobrovoľníkmi, ktorí by boli sústredení buď pod mestom alebo pod dobrovoľníckou organizáciou a ich činnosť by mohla byť prínosom pri jednoduchých úkonoch starostlivosti o domácnosť ako sú napr. nákupy potravín a donáška liekov.

9. ANALÝZA POŽIADAVIEK, POTRIEB A ŽELANÍ OBYVATEĽOV V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Údaje pre potreby spracovania potrieb a želaní obyvateľov v oblasti sociálnych služieb a na tvorbu Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2021-2031 boli zisťované formou dotazníkového prieskumu od občanov – fyzických osôb a tiež dotazníkovou formou u poskytovateľov sociálnych služieb, škôl a organizácii – právnických osôb na území mesta.

Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo 20 organizácii, poskytovateľov, škôl a spolkov z 24 oslovených respondentov, návratnosť dotazníkov predstavuje 86%. Okrem štatistík v rámci dotazníkového prieskumu mali respondenti odpovedať na 3 otázky, z toho jedna bola s možnosťami a dve otázky boli otvorené. Na otázku č. 1: „Na ktoré oblasti sociálnych služieb by sa malo mesto v budúcnosti zamerať?“ odpovedalo 18 z 20 zapojených respondentov a 15 z nich využilo ohodnotenie sociálnej služby od 1. do 4. pričom 1. je priorita. Najviac ako prioritu č. 1 označili respondenti rehabilitačné stredisko v počte 9, prioritu č. 2 nocľaháreň v počte 7.

Tab. č. 33 Prehľad odpovedí na otázku č. 1 – dotazníkový prieskum právnické osoby

Otázka č. 1: „Na ktoré oblasti sociálnych služieb by sa malo mesto v budúcnosti zamerať?“	Spolu	Priorita č. 1	Priorita č. 2	Priorita č. 3	Priorita č. 4
nocľaháreň	7		7		
útulok	1			1	
zariadenie núdzového bývania	6	1	2		
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	3	1			1
Zariadenie pre seniorov	5		1		1
Zariadenie opatrovateľskej služby	2	1		1	
Rehabilitačné stredisko	12	9	1		
Denný stacionár	5	1		1	1
Opatrovateľská služba	2	1			
Prepravná služba	4	1	1	1	
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba					
tlmočnícka					

Požičiavanie pomôcok	1				
Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií					
Odl'ahčovacia služba	3			1	1
Poskytovanie sociálnych služieb v dennom centre	1				
Integračné centrum	1				
Poskytovanie sociálnych služieb v jedálni	1				
Poskytovanie sociálnych služieb v práčovni	1				
Stredisko osobnej hygieny					
Sociálne poradenstvo	1				

Zdroj: Sociálne oddelenie

Možnosť odpovedať na otázky č. 2 a č.3 žiaľ využili 4 zo zapojených respondentov. Ich odpovede uvádzame celé. Iba jeden zo zúčastnených respondentov ponúkol v budúcnosti možnosť spolupráce v sociálnej oblasti pre občanov mesta.

Otázka č. 2: „Vaše podnety, postrehy, prípadné námety na spoluprácu v oblasti sociálnych služieb.“

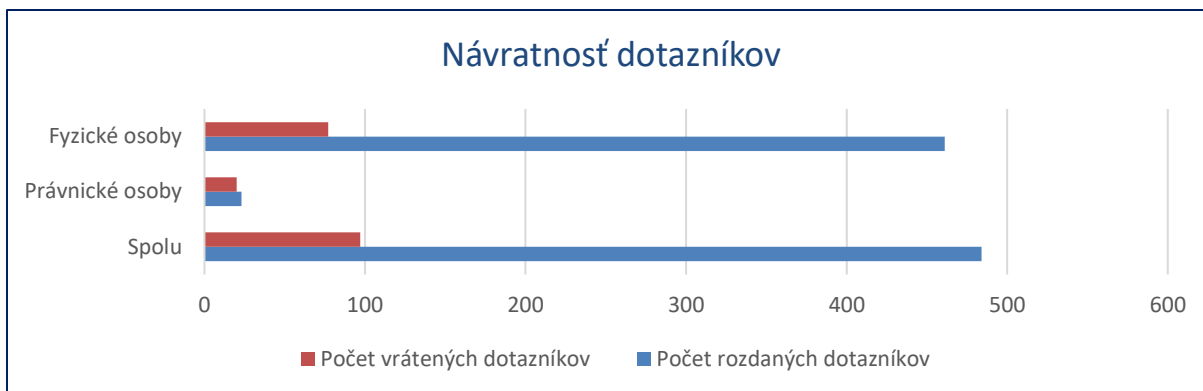
- pri vzdelávaní dieťaťa so zdravotným znevýhodnením je nutná prítomnosť asistenta učiteľa alebo osobného asistenta,
- spolupráca s orgánmi, ktoré by vedeli pomôcť deťom a mládeži s ich problémami (násilie, šikana ...) alebo deťom a ich matkám v prípade problémov,
- chýba odl'ahčovacia služba,
- v priebehu 2.polroka 2021 chceme zabezpečiť cez sociálny podnik dovoz jedál za zvýhodnené ceny cca 3,00 € pre dôchodcov do obcí vzdialených 30 km od Širokého, môžeme nadviazať spoluprácu.

Otázka č. 3: „V rámci prevencie v sociálnej oblasti, aké zariadenia resp. aktivity Vám v meste chýbajú?“

- centrum pedagogického poradenstva a prevencie,
- logopedická starostlivosť o deti s poruchami reči,
- pre zdravý vývoj dieťaťa a jeho výchovy by bolo vhodné vytvoriť aj pre nich nejaké centrum, kde by bola možnosť sa poradiť, besedy s lekárom, psychológom...
- privítali by sme organizovanie odborných prednášok so zameraním hlavne na zdravotníctvo,
- nákup a donáška domov pre seniorov a chorých.

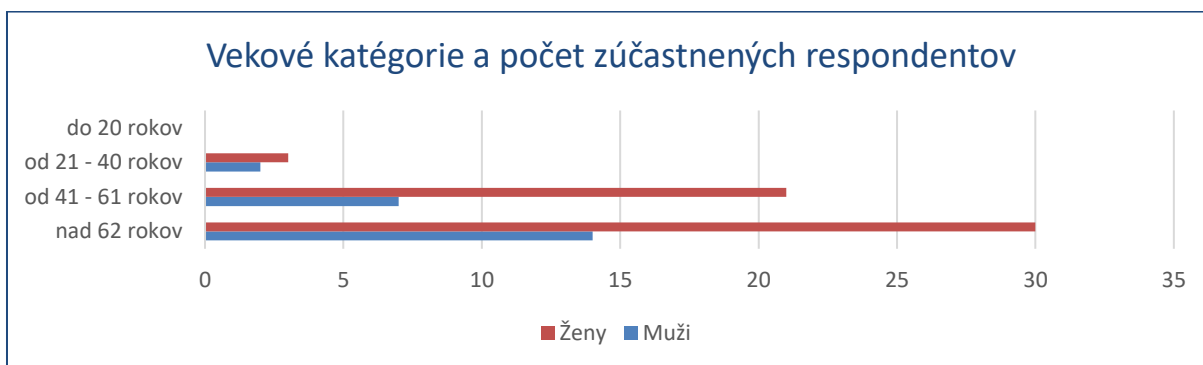
Občania mesta mali možnosť zapojiť sa do dotazníkového prieskumu v písanej podobe alebo online dotazníkom zverejnený na web stránke mesta Spišské Vlachy. Túto možnosť využilo 10 respondentov. Do domácnosti obyvateľov bolo distribuovaných 450 ks dotazníkov v papierovej forme, jeden dotazník bol vyplnený respondentom na mestskom úrade. Spolu s rozposlanými do schránok to predstavuje počet 461 ks. Vrátiť vyplnený dotazník mali respondenti možnosť osobne, poštou alebo emailom. Vrátilo sa 6 dotazníkov emailom, 61 osobne a 10 vyplnené online. Spolu bolo vrátených 77 kusov vyplnených dotazníkov, čo z celkového počtu rozdaných dotazníkov v počte 461 kusov predstavuje 16% návratnosť dotazníkov v dotazníkovom prieskume fyzických osôb.

Graf č.6 znázorňuje počet distribuovaných a vrátených dotazníkov podľa oslovených skupín respondentov.

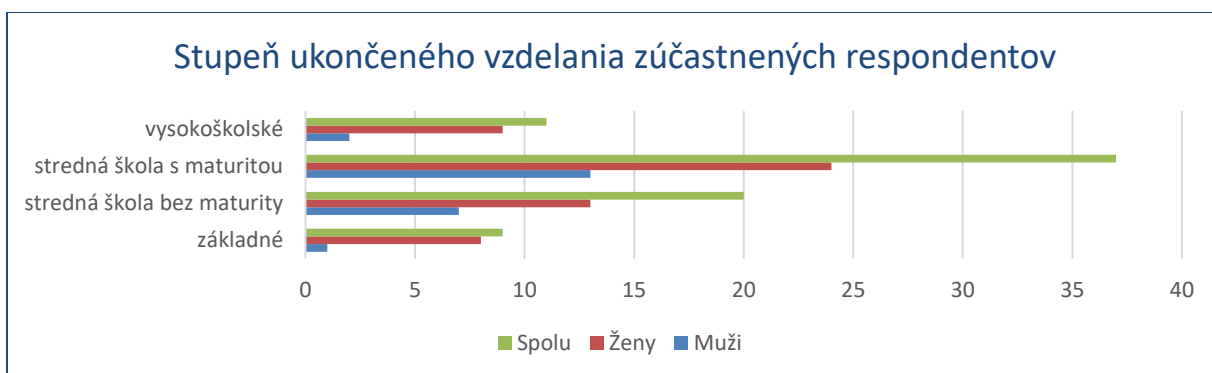
Graf č. 7 Vyhodnotenie návratnosti dotazníkov podľa oslovených respondentov.

Potrebné informácie na účely tvorby KKSS na obdobie rokov 2021-2031 sme zisťovali v dotazníkovom prieskume otázkami sociálneho charakteru, zisťujúcimi sociálny status respondentov a otázkami súvisiacimi s aktuálnymi potrebami a želaniami obyvateľov mesta. Do prieskumu sa zapojilo 77 respondentov – fyzických osôb, z toho 23 mužov a 54 žien. Vo vekovej kategórii do 20 rokov sa nezapojil žiaden respondent. Najmenej zúčastnených bolo vo vekovej kategórii 21-40 ročných v počte 2 muži a 3 ženy. Najviac vo vekovej kategórii 62 a viac ročných v počte 14 mužov a 30 žien aj tu sa potvrdilo, že sociálne služby skôr zaujímajú starších obyvateľov, a fakt, že ženy majú k sociálnej oblasti bližšie ako muži.

Graf č. 8 Počet zúčastnených respondentov podľa vekových skupín a pohlavia.

Najviac zúčastnených respondentov malo stupeň ukončeného vzdelania: stredná škola s maturitou v počte 37 z toho 13 mužov a 24 žien.

Graf č. 9 Stupeň ukončeného vzdelania zúčastnených respondentov.

V rámci dotazníkového prieskumu boli obyvatelia mesta – potencionálni respondenti dotazníkového prieskumu rozdelení do deviatich nasledovných lokalít:

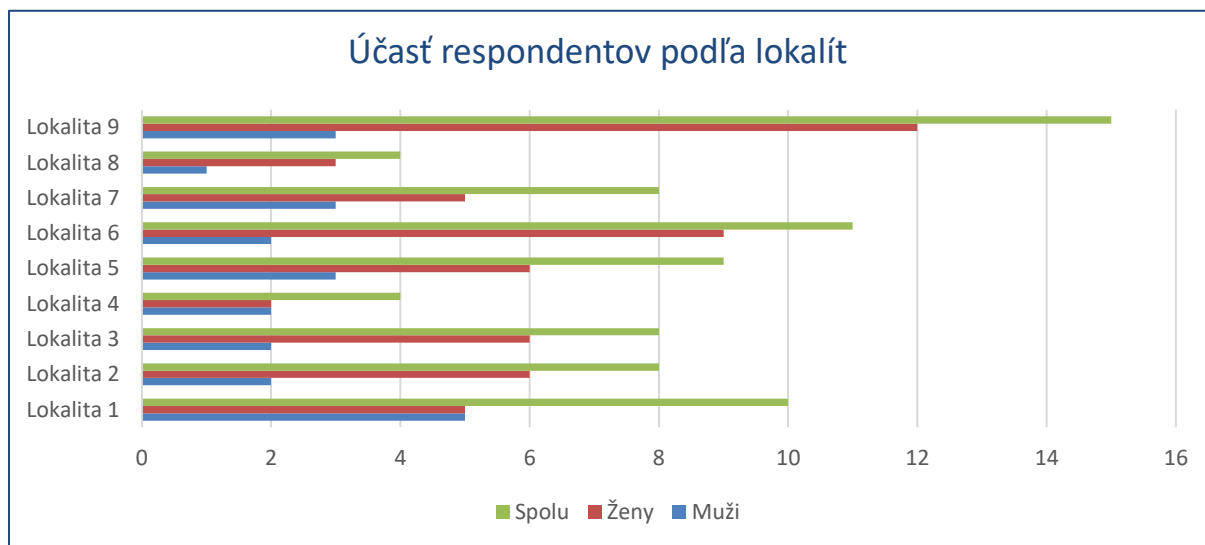
Lokalita 1 (Vajanského, Partizánska, Za Mestom, Slobody)

Lokalita 2 (Jilemnického, Slovenská, Komenského)

- Lokalita 3 (Železničná, Okolie, Zahura, Lipová)
- Lokalita 4 (Jarná, Cintorínska, Mlynská)
- Lokalita 5 (Spišská, Kukučínova, 1. Mája, Tajovského)
- Lokalita 6 (Hviezdoslavova, J.Fabiniho, 9.mája)
- Lokalita 7 (SNP, Požiarnická, Kostolná)
- Lokalita 8 (Štúrova, Sládkovičova, Slnčná)
- Lokalita 9 (Včelná, Záhradná, Hornádska)

Do každej z lokalít boli distribuované dotazníky v papierovej forme v počte od 30 do 70 kusov v závislosti od počtu domácnosti v jednotlivých lokalitách.

Najväčšiu účasť respondentov sme zaznamenali z lokality 9 (Včelná, Záhradná, Hornádska) v počte 15 kusov, čo predstavovalo 19 % z celkového počtu vrátených dotazníkov. Graf č. 10 znázorňuje návratnosť dotazníkov podľa lokalít.

Graf č. 10 Účasť respondentov podľa rozdelených lokalít.

Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo najviac respondentov z kategórie dôchodca/dôchodkyňa v počte 43 odpovedí. Pričom 4 ženy nad 62 rokov uviedlo, že aj pracujú a jedna uviedla, že je invalidná dôchodkyňa dobrovoľne nezamestnaná. Z uvedených odpovedí vyplýva, že o problematiku poskytovania sociálnych služieb v meste sa najviac zaujíma kategória dôchodcov čo korešponduje aj s vekovou kategóriou zúčastnených osôb.

Tab. č. 34 Prehľad odpovedí na otázku č. 5 – dotazníkový prieskum fyzické osoby

Na otázku: „Aké je Vaše zamestnanie?“, respondenti odpovedali:	Spolu	Muži/Ženy
študent		
zamestnanec	19	4/15
podnikateľ	4	-/4
v domácnosti	1	-/1
dobrovoľne nezamestnaný	3	1/2
dôchodca / dôchodkyňa	43	15/28
invalidný dôchodca / dôchodkyňa	8	1/7
nezamestnaný	3	2/1
iné	1	-/1

Zdroj: Sociálne oddelenie

U respondentov zúčastnených v dotazníkovom prieskume prevláda jednočlenná domácnosť v počte 25, čo predstavuje 32%-ný podiel na výskumnej vzorke. Z tohto počtu až 19 odpovedí bolo vo vekovej kategórii nad 62 rokov čo znamená až 76% v danom zložení domácnosti a predstavuje do budúcnosti vyššiu možnosť potreby starostlivosti a opatery zo strany cudzej osoby. V jednočlenných domácnostiach žije viac žien ako mužov, nad 62 rokov v počte 14 žien a 5 mužov. Iba 5 respondenti nad 62 rokov žijú vo viacgeneračnej domácnosti, čo je len 6%-ný podiel na výskumnej vzorke. Vo viacgeneračných domácnostiach je pre seniora vyššia pravdepodobnosť zabezpečenia potrebnej starostlivosti rodinnými príslušníkmi.

Tab. č. 35 Prehľad odpovedí na otázku č. 6 – dotazníkový prieskum fyzické osoby

Na otázku: „ Aké je zloženie Vašej domácnosti? “, respondenti odpovedali:		Muži/Ženy
obaja rodičia s dieťaťom/deťmi	16	4/12
jednotlivec	25	7/18
jednotlivec s dieťaťom/ deťmi	6	1/5
viacgeneračná domácnosť	5	1/4
manželia žijúci v domácnosti bez detí /resp. deti sú dospelé a žijú inde	23	10/13
iný typ	2	-/2

Zdroj: Sociálne oddelenie

Tab. č. 36 Prehľad odpovedí na otázku č. 7 – dotazníkový prieskum fyzické osoby

Na otázku: „ Do ktorej sociálnej kategórie patríte? “, respondenti odpovedali:		Muži/Ženy
dôchodca	47	15/32
nezamestnaný	5	3/2
zamestnaný	3	-/3
osamelý rodič	1	-/1
občan v hmotnej núdzi		
občan bez prístrešia		
mladý dospelý po náhradnej starostlivosti		
závislý na návykových látkach		
obeť násillia		
iné	11	3/8

Zdroj: Sociálne oddelenie

Aj zodpovedaním tejto otázky sa potvrdila prevaha dôchodcov vo výskumnej vzorke a to v počte 47 opýtaných. Nie všetci respondenti na túto otázku zodpovedali.

Tab. č. 37 Prehľad odpovedí na otázku č. 8 – dotazníkový prieskum fyzické osoby

Na otázku: „ Aké je Vaše zdravotné postihnutie? “ respondenti odpovedali:		Muži/Ženy
občan s telesným postihnutím	16	6/10
občan so zmyslovým postihnutím		
občan s mentálnym postihnutím		
občan s duševným ochorením		
občan s chronickým, nevyliciteľným ochorením	12	2/10

občan s onkologickým ochorením	2	/2
žiadne	42	14/28

Zdroj: Sociálne oddelenie

Do zodpovedania tejto otázky sa zapojilo 72 respondentov, pričom 42 uviedlo, že nemajú žiadne zdravotné postihnutie. Viac žien ako mužov uviedlo svoje zdravotné postihnutie a najviac zastúpené je telesné postihnutie osoby. U vekovej kategórii nad 62 rokov uviedlo svoje postihnutie 21 zúčastnených respondentov. Čo predstavuje až 70% podiel u priznaného postihnutia na celej výskumnej vzorke v počte 30. A z celkového počtu 44 zúčastnených v kategórii nad 62 rokov to predstavuje 47%. Možno konštatovať, že skoro každý druhý človek nad 62 rokov má nejaké zdravotné postihnutie. V tejto vekovej kategórii bez postihnutia sa cíti resp. je 17 zúčastnených respondentov. Z uvedeného vyplýva, že obyvateľstvo nielen starne, ale s pribúdajúcim vekom pribúdajú aj zdravotné problémy, ktoré ľuďom znemožňujú zvládať úkony sebaobsluhy a úkony starostlivosti o svoju domácnosť vlastným pričinením a potrebujú pomoc inej fyzickej osoby.

Tab. č. 38 Prehľad odpovedí na otázku č. 9 – dotazníkový prieskum fyzickej osoby

Na otázku: „Aký je Váš súčasný sociálny problém?“, respondenti odpovedali:		Muži/Ženy
s uplatňovaním práva na vzdelanie		
s mobilitou (pohybom)	11	3/8
s nedostupnosťou zdravotnej starostlivosti	5	1/4
so zabezpečením prípravy stravy	3	-/3
so starostlivosťou o domácnosť	4	-/4
s vykonávaním sebaobslužných úkonov	2	-/2
so zabezpečením starostlivosti o dieťa	3	-/3
problém s uplatňovaním práv a právom chránených záujmov (vybavovanie úradných náležitostí, pomoc pri vybavovaní osobných dokladov, pri spisovaní a podávaní písomných podaní, vypisovanie tlačív...)	5	2/3
so získaním zamestnania	5	3/2
s potrebnou rehabilitáciou	9	3/6
s bývaním	4	2/2
s komunikáciou	1	1/-
v súčasnosti neriešim žiadny sociálny problém	32	10/22
Iné (prosím dopíšte): „Bývanie pre mladých ľudí“	2	-/2

Zdroj: Sociálne oddelenie

Na otázku v tabuľke č. 38 sme získali až 82 odpovedí, pričom niektorí respondenti uviedli, že riešia súčasne viacero svojich sociálnych problémov. Najviac trápi respondentov problém s mobilitou a potrebnou rehabilitáciou. V kategórii nad 62 rokov prevláda tak isto problém s mobilitou, rehabilitáciou a starostlivosťou o domácnosť čo úzko súvisí aj s vyššie uvedeným telesným zdravotným postihnutím v tejto vekovej kategórii. Žiadny problém nerieši 32 zúčastnených čo je 39% z 82 odpovedí a z toho 18 odpovedí vo vekovej kategórii nad 62 rokov. V rámci možnosti iné účastníci v dvoch prípadoch uviedli: „Bývanie pre mladých ľudí.“ Čo je tiež vážnym problémom súčasnosti pri dostupnosti bývania v našom meste.

Tab. č. 39 Prehľad odpovedí na otázku č. 10 – dotazníkový prieskum fyzickej osoby

Na otázku: „Na ktoré oblasti sociálnych služieb by sa malo mesto v budúcnosti zamerať?“ Uved'te max. 4 možnosti. Respondenti uviedli:	Spolu	Muži/Ženy
nocľaháreň	4	-/4
útulok	2	-/2
zariadenie núdzového bývania (dočasné bývanie pre obeť domáceho násillia, tehotné ženy a rodiny v krízovej situácii, ktoré nemajú zabezpečené ubytovanie)	16	3/13
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	7	1/6
poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu	4	-/4
zariadenie pre seniorov	38	13/25
zariadenie opatrovateľskej služby	33	11/22
denný stacionár	24	6/18
opatrovateľská služba	39	9/30
prepravná služba	24	7/17
tlmočnícka		
požičiavanie pomôcok	10	2/8
sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií	4	1/3
odľahčovacia služba	9	-/9
poskytovanie sociálnych služieb v dennom centre seniorov (Klub dôchodcov)	10	5/5
poskytovanie sociálnych služieb v jedálni	12	4/8
poskytovanie sociálnych služieb v pracovni	1	-/1
Stredisko osobnej hygieny	2	-/2
Sociálne poradenstvo	8	3/5
iné	3	3/-

Zdroj: Sociálne oddelenie

Z pohľadu požiadaviek, potrieb a želaní obyvateľov – fyzických osôb, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu a mali možnosť vyjadriť sa na čo sa má mesto v budúcnosti v sociálnej oblasti zamerať tým, že z uvedených možností vybrali 4 a viac odpovedí je zrejmé, že respondenti najviac preferujú opatrovateľskú službu poskytovanú v prirodzenom domácom prostredí, potom nasledujú sociálne služby poskytované v zariadeniach s pobytom, tretie v poradí sú ambulantné sociálne služby a nakoniec podporné sociálne služby. Z uvedeného vyplýva, že ešte stále v povedomí obyvateľov sa sociálna oblasť viac menej spája so starými a chorými obyvateľmi. Avšak je tu aj náznak záujmu verejnosti o riešenie nepriaznivej sociálnej situácie mladých rodín, matiek s deťmi a v malej miere problému bezdomovectva. Na margo zariadení poskytujúcich sociálne služby s pobytom, je treba uviesť, že súčasný počet zariadení a ich kapacita neumožňuje pokryť dopyt zo strany žiadateľov o poskytovanie sociálnych služieb a sú často zaradené do poradovníkov s dlhou čakacou dobou. Je nedostatok verejných poskytovateľov a u neverejného poskytovateľa sociálnej služby je to často finančne náročnejšie pre prijímateľa sociálnej služby a jeho príbuzných.

Prehľad odpovedí na otvorenú otázku č. 11. „Podnety, postrehy, prípadné námety na spoluprácu v oblasti poskytovania sociálnych služieb“ uvádzame tak ako ich respondenti uviedli v plnom znení:

- Nemám.

- Vytvorenie sociálneho centra pre mentálne a telesne postihnuté deti (aktivity, výlety, vzdelávacie činnosti).
- Po realizácii výstavby materskej školy využiť priestory materskej školy pri evanjelickom kostole ako klub dôchodcov.
- Na komunálnej úrovni urgentne riešiť a zabezpečiť pretrvávajúcu absenciu servisnej služby opravárenskej činnosti, domácej vybavenosti.
- Dokompletizovať a skvalitniť výstavbu ciest a chodníkov v meste na úrovni doby a pod.
- Seniorom a sociálne odkázaným zabezpečiť z rozpočtu mesta príspevok na hlavné jedlo.
- Definitívne urobiť poriadok v poplatku za zber a likvidáciu komunálneho odpadu.
Racionálne k tomu poslúžia vydané žetóny. Pre zdravie všetkých sa vyžaduje dodržiavať bezpodmienečne proti pandemické opatrenia a ich plnenie kontrolovať.
- Dom dôchodcov 24 hod. služba.
- Nové zdravotné stredisko je potrebné hlavne pre dospelých a seniorov. O deti je postarané, ale väčšina dospelých obyvateľov Spišských Vlách cestuje za lekármi do Krompách alebo Spišskej Novej Vsi. Terajší naši lekári dvaja pre dospelých a seniorov nezodpovedajú dnešným požiadavkám. Ani svojimi schopnosťami ani vedomosťami. Škoda toho MUDr. Tkáča, mladý človek ako lekár mal záujem o Spišské Vlasy. Odišiel pracovať do Spišského Hrušova a obyvatelia Spišského Hrušova sú veľmi spokojní. Zdravotná starostlivosť pre obyvateľov – seniorov a dospelých je veľmi slabá a na nízkej úrovni v Spišských Vlachoch.
- Zabezpečiť bezpečkové potraviny aspoň v jedných potravinách napr. chlieb, rožky, keksy.....
- Možno by bolo vhodné raz ročne adresne rozdať písomnú informáciu osobám starším ako 70 rokov, v nej by mohli byť základné informácie o poskytovaní sociálnych služieb v meste pre seniorov, prípadne telefonické kontakty. Starší občan nemusí v mestskom rozhlase dobre počuť, tak si to v klúde môže prečítať, porozmýšľať a prípadne sa rozhodnúť, zareagovať.
- Pracujem ako zdravotná sestra na oddelení dlhodobo chorých a viem zo svojich skúsenosti, že po hospitalizácii nemajú príbuzní kde umiestniť svojho príbuzného alebo zomierajúceho. Veľmi sa hodilo zriadiť hospic alebo domov dôchodcov keďže je veľký nápor na toto umiestnenie a kapacít v našom okrese je málo.
- Služby uvedené v bode 10.
- Zabezpečenie pomoci starším občanom prostredníctvom dobrovoľníkov, susedská výpomoc starším.
- Pomoc deťom a mládeži (násilie, šikana).
- Verejné WC.

Žiaľ opäť ako pri právnických osobách musíme konštatovať, že spolupráca resp. nejaká pomoc zo strany fyzických osôb nebola adresne ponúknutá. Niektoré podnety však môžu osloviť a motivovať miestnych podnikateľov pri založení alebo rozšírení ich živnosti. Takisto sa tu vytvára priestor na poskytovanie sociálnych služieb a samotnú činnosť ako aj vzájomnú spoluprácu iných poskytovateľov sociálnych služieb, dobrovoľníckej organizácie a iných organizácii a spolkov na území mesta.

Prehľad odpovedí na otvorenú otázku č. 12 „V rámci prevencie v sociálnej oblasti, aké zariadenia, resp. aktivity Vám v meste chýbajú?“ uvádzame tak ako ich respondenti uviedli v plnom znení:

- Žiadne.
- Kultúrne vystúpenia, divadlo, kino, športová oblasť – využitie priestorov Rudolfovej záhrady.
- Mám 81 rokov, takže iba starostlivosť.
- Výstavba domova sociálnych služieb – sledovanie projektov na sociálnu oblasť a zdravotnú starostlivosť. Návrh mesta, kde realizovať výstavbu, osloviť developerov.

- Mesto sa dostatočne stará, ďakujem a držím palce.
- Chýbajú nám v našom meste Spišské Vlasy nové byty. Vôbec sa nebudujú nové činžiaky. Keďže som rodáčka zo Spišských Vlách tak za 30 rokov nebol vybudovaný ani jeden bytový dom. Vysoko hodnotím kvetinovú výzdobu mesta Spišské Vlasy. Je pekná.
- A ešte pripomienka čo sa týka rýchlosti áut a kamiónov, ktoré chodia po Železničnej ulici. Je potrebná tam dopravná značka, aby autá tam chodili iba 30km rýchlosťou. Pretože vodiči cez Železničnú ulicu idú veľkou rýchlosťou. Policajti kontrolujú, ale málo. Odkedy sa polícia presťahovala inde, tak šoféri naberajú poriadnu rýchlosť cez našu ulicu. Ďakujem.
- Dom sociálnych služieb.
- Cyklistický chodník.
- Lidl.
- 1x v týždni posedenie pre seniorov (čaj o piatej).
- Zariadenie opatrovateľskej služby – starostlivosť o zdravotne postihnutých a starých. Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných. Stretnutia a výlety pre ZŤP všetkých vekových skupín.
- Zariadenie pre seniorov so starostlivosťou 24 hod. denne.
- Domov dôchodcov s 24 hod. opaterou, Hospic.
- Centrum pre seniorov s poskytovaním sociálnych služieb: kúpanie, strihanie vlasov, holenie, pedikúra. Možnosť masáže a rehabilitačného cvičenia.
- Odborný lekár – internista, neurológ a pod.
- Mestský autobus – ako v minulosti, využíval by sa pri aktivitách seniorov, športovcov, turistov, základných škôl, farskej činnosti a aj pre okolité obce.
- Byty – nová výstavba bytov.
- Poskytnúť nejaké zľavy pre ZŤP občanov.
- Denný stacionár pre občanov nad 18 rokov.
- Zariadenie pre seniorov.
- Detské centrá.
- Veľmi málo bytov.
- Služby uvedené v bode 10.
- Útulok pre bezdomovcov.
- Mestská polícia.
- Kontroly v parku, za pekárňou, v uličke sa schádzajú deti a mládež a robia tam hluk a obťažujú svojim správaním ostatných obyvateľov.
- Zišla by sa osoba, ktorá by sa venovala len pomoci pri tlačivách, ich vyplňaniu, poradenstvu, aké má človek možnosti, čo by mal urobiť, na čo má právo, kde sa obrátiť.

Tak ako sme už vyššie uviedli, opäť sa tu naskytá priestor pre vzájomnú spoluprácu pre všetkých poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta, zriadenie nových zariadení poskytujúce sociálne služby s pobytom alebo rozšírenie o nové druhy sociálnych služieb, ktoré občania mesta preferujú a v meste evidentne chýbajú.

Na margo denného stacionára je potrebné uviesť, že v minulosti bola jeho kapacita nenaplnená ani obyvateľmi zo širšieho okolia a jeho prevádzkovanie SKCH ku 31.03.2019 ukončila.

Z dotazníkového prieskumu vyplýva, že z pohľadu zúčastnenej verejnosti je zdravotná starostlivosť o dospelých obyvateľov nepostačujúca. V meste máme dvoch všeobecných lekárov pre dospelých, ktorí sú už sami v dôchodkovom veku. Z tohto hľadiska by bolo vhodné zvážiť vytvorenie vhodných podmienok pre lekársku prax ďalšieho lekára v meste aby starší obyvatelia nemuseli cestovať za základnou zdravotnou starostlivosťou do okolitých miest a obcí. Avšak aj vlastnej iniciatíve potencionálnych poskytovateľov zdravotnej starostlivosti sú obyvatelia a zástupcovia mesta naklonení.

Respondenti poukázali aj na bezpečnosť v meste, ktorá by sa dala zvýšiť zriadením mestskej polície a pravidelnými kontrolami, aby sa deti a mládež netúlali a neobťažovali obyvateľov krikom, hlukom a pod.

V nemalej miere sa k aspektom vzniku sociálnych problémov sa radí aj nedostatok cenovo dostupných bytov pre mladé rodiny a tiež pre osamelé matky s deťmi, ktoré sa ocitnú v nepriaznivej sociálnej situácii.

Ako je vidieť z uvedených postrehov a podnetov je zrejmé, že nielen v sociálnej oblasti obyvatelia mesta majú svoje potreby a želania k zlepšeniu celkového života v našom meste, ale je čo zlepšovať aj v iných oblastiach každodennej reality. Počnúc s ochranou životného prostredia, nakladaním s komunálnym odpadom až k výstavbe bytov.

Z vyššie uvedených informácií, získaných v dotazníkovom prieskume vyplynulo, že občania sú naozaj málo informovaní o stave poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti a o stave poskytovania sociálnych služieb na území mesta alebo sa o danú problematiku vôbec nezaujímajú.

ADOS, Mobilný hospic, denný stacionár, opatrovateľská služba, požičiavanie pomôcok a donáška obedov, príspevok na stravu sú na území nášho mesta poskytované už niekoľko rokov. Mesto vo svojej kompetencii poskytovateľa opatrovateľskej služby poskytovalo v minulosti aj odľahčovaciu službu. Žiaľ v súčasnosti nie je záujem o túto sociálnu službu zo strany poberateľov príspevku na opatrovanie, hoci ich za minulý rok 2020 ÚPSVaR eviduje v počte 63. Každoročne je poskytovanie sociálnych služieb vyhodnocované v Správach o plnení KPSS, ktoré sú predkladané na rokovanie sociálnej komisie a na rokovania MsZ v Spišských Vlachoch. Správy sú zverejnené na úradnej tabuli mesta a na web stránke mesta v sekcii sociálne oddelenie.

Potreba zriadenia denného centra seniorov je čiastočne uspokojovaná klubovou a záujmovou činnosťou MO JEDNOTY dôchodcov v nehnuteľnosti vo vlastníctve mesta na Jarnej ulici a činnosťou ďalších miestnych organizácií. Sociálne poradenstvo v oblasti sociálnych služieb obyvateľom poskytuje sociálne oddelenie mesta počas stránkových dní.

Od roku 2011 na území mesta okrem mesta ako poskytovateľa sociálnych služieb poskytovanie sociálnych služieb zabezpečovali a naďalej zabezpečujú aj iní neverejní poskytovatelia a to: Spišská Katolícka Charita, Slovenský červený kríž, OZ so Srdcom, OÁZA, n.o. v rozsahu uvedenom v kapitole č. 8. Analýza poskytovania sociálnych služieb na území mesta.

Centrum voľného času od svojho vzniku od 1.9.2012 sa venuje deťom nielen počas školského roka, ale pripravuje pre deti aktivity a podujatia aj počas školských prázdnin. CVČ v spolupráci s mestom sa zapojilo do Národného projektu „Podpora ochrany deti pred násilím.“

Mesto v rámci svojich aktivít na podporu ochrany obyvateľov v seniorskom veku spolupracuje s informačnou kanceláriou v klientskom centre Okresného úradu Košice v rámci Národného projektu „Zlepšenia prístupu obetí trestných činov k službám a vytvoreniu kontaktných bodov pre obe.“

Propagáciu sociálnych služieb má každý poskytovateľ na svojej stránke, ale zo získaných dát vyplýva, že je potrebné v budúcnosti zamerať sa na jej intenzitu a nájsť spôsob ako povedomie o sociálnych službách potencionálnym prijímateľom a ich rodinám čo najviac priblížiť. V roku 2019 mesto v spolupráci s MS SČK a ADOS zorganizovalo besedu na tému: „Potrebujem pomôcť, čo mám robiť.“ V roku 2020 bola vypracovaná smernica „Podmienky kvality poskytovania sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Spišské Vlachy“

a bol uskutočnený dotazníkový prieskum spokojnosti s poskytovanou opatrovateľskou službou ako nástroj hodnotenia kvality sociálnej služby. Avšak prax a skúsenosti ukazujú, že najlepšou reklamou je osobná skúsenosť a záujemca o sociálnu službu príde po informácie na podnet svojho známeho, ktorý už je prijímateľom opatrovateľskej služby alebo jeho príbuzných či svojho lekára, ktorý mu odporučí opatrovanie.

Mesto má vypracovaný a zverejnený leták: „Postup pri zahájení opatrovateľskej služby v meste Spišské Vlachy“, tento leták je zverejnený na web stránke mesta v sekcii sociálneho oddelenia a záujemca alebo jeho rodinní príslušníci si ho fyzicky môžu vyzdvihnúť v papierovej forme na sociálnom oddelení, kde im je zároveň poskytnuté aj adekvátne individuálne sociálne poradenstvo a vysvetlený postup posúdenia odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby.

10. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza pre oblasť sociálnych služieb v meste Spišské Vlachy bola zostavená na základe doterajších skúsenosti a praxe s poskytovaním sociálnych služieb a realizácie úspešných projektov na podporu opatrovateľskej služby na území mesta, z administratívnej činnosti jednotlivých oddelení Mestského úradu v Spišských Vlachoch, zo štatistických údajov ÚPSVaR a so zreteľom na získané údaje a výsledky dotazníkového prieskumu, ktorého sa zúčastnili fyzické a právnické osoby, organizácie a poskytovatelia sociálnych služieb.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • činnosť sociálneho oddelenia, • poskytovanie základného sociálneho poradenstva obyvateľom, • propagácia sociálnych služieb na web stránke mesta, besedou, leták, • organizovanie besedy na tému: „Potrebujem pomôcť, čo mám robiť?“ • vypracovaná smernica „Podmienky kvality poskytovania sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Spišské Vlachy“ • uskutočňovanie dotazníkového prieskumu spokojnosti s poskytovanou OSI, • vypracovaný „Krizový plán na predchádzanie a riešenie mimoriadnej udalosti v súvislosti s COVID 19“ • zapájanie sa do vyhlásených výziev a skúsenosti s realizáciou projektov v rôznych oblastiach na území mesta, • úspešnosť v získaní dotácie a NFP na poskytovanie opatrovateľskej služby, NP, DP, MPSVR SR, dobrovoľnícka činnosť, ÚPSVaR, • skúsenosti s prípravou KPSS, 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoký percentuálny počet evidovanej dlhodobej nezamestnanosti u osôb nad 50 rokov, • vysoký počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi, • vysoký počet mesiacov dlhodobej evidencie uchádzačov o zamestnanie • nedostatok voľných pracovných miest v meste a okolí, málo pracovných príležitostí pre zdravotne postihnutých občanov a občanov marginalizovanej skupiny, • absencia investorov v meste, • zábrany občanov pri poskytovaní opatrovateľskej služby akceptovať pomoc a opatrovateľskú službu nevykonanú blízkou osobou, • zábrany požiadať o odľahčovaciu službu, • absencia siete verejných sociálnych zariadení z hľadiska druhu a kapacity v okrese, • nedostatočná bezbariérovosť objektov, • neexistujúce zariadenie opatrovateľskej služby v meste, • neexistujúce zariadenie pre seniorov v meste,

- fungujúci mechanizmus poskytovania pomoci pri predchádzaní krízových situácií a pri ich riešení,
- činnosť komisii pri MsZ: sociálnej, stavebnej, kultúrnej,
- poskytovanie OSI viacerými poskytovateľmi na území mesta – zachovanie výberu poskytovateľa zo strany prijímateľa sociálnej služby,
- skúsenosti s poskytovaním odľahčovacej služby v rámci OSI, nárast počtu poberateľov príspevku na opatrovanie,
- evidencia žiadosti o prijatie opatrovateliek do pracovného pomeru,
- rozšírenie OSI kvalifikovanými zamestnancami,
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
- príspevok na stravu od mesta,
- donáška obedov prevádzkovateľmi reštauračných služieb a opatrovatelkami,
- požičiavanie pomôcok – SKCH,
- existencia Domova sociálnych služieb pre dospelých mužov 2x,
- existencia zariadenia podporovaného bývania 2x,
- existujúca zdravotná a ošetrovateľská starostlivosť na území mesta,
- ADOS,
- Mobilný hospic,
- spolupráca poskytovateľov sociálnych služieb s mestom,
- aktívny prístup seniorov k životu – organizovanie akcií pre seniorov a pre občanov zdravotne postihnutých,
- činnosť ZO JEDNOTY Dôchodcov,
- činnosť ZO SZZP,
- činnosť MS SČK,
- spolupráca s ÚS SČK: darovanie krvi, organizovanie potravinovej pomoci pre rodiny v hmotnej núdzi, testovanie
- existencia verejného zariadenia pre seniorov v okrese a kraji,
- možnosť občanov využívať službu včasnej intervencie bezplatne,
- možnosť občanov využívať služby Kancelárie 1. kontaktu VÚCKE,
- možnosť občanov využívať služby informačnej kancelárie v rámci NP „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov

- neexistujúci denné centrum pre seniorov,
- ukončenie činnosti denného stacionára,
- absencia spolupráce s VÚCKE v oblasti sociálnych služieb,
- slabá informovanosť o možnostiach využitia poskytovaných sociálnych služieb na území Košického kraja,
- nezáujem a slabé povedomie spoločnosti o sociálnu oblasť, podmienkach poskytnutia sociálnej služby, nároku a úhrady za sociálnu službu,
- neznalosť zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine vyhábanie sa zákonnej vyživovacej povinnosti plnoletých detí voči svojim rodičom v súvislosti s platením úhrad za poskytované sociálne služby,
- nedostatok finančných prostriedkov v rozpočte mesta na sociálnu oblasť,
- ukončenie DP „POS v meste Spišské Vlachy“ február 2021,
- opatrovatelky v dôchodkovom veku, odchodné,
- pandémické PN a PN opatrovateliek,
- slabé finančné ohodnotenie opatrovateliek
- neatraktívnosť zamestnania v sociálnej oblasti,
- legislatíva – neprehľadnosť, časté zmeny
- nesystémové financovanie sociálnych služieb zo štátu,
- nezáujem zo strany poskytovateľov – zlá finančná situácia, administratívna náročnosť, neznalosť legislatívy,
- nepoznanie alternatívnych služieb zo strany odkázaných osôb,
- chýbajúca záchytná stanica pre ľudí pod vplyvom alkoholu v okrese,
- absencia terénnych sociálnych pracovníkov,
- absencia Mestskej polície
- nárast počtu obyvateľov prihlásených na mesto – potencionálnych bezdomovcov,
- chýbajúca nocľaháreň – útulok,
- chýbajúce zariadenie pre matky s deťmi v nepriaznivej sociálnej situácii, resp. jeho cenová nedostupnosť,
- chýbajúca potravinová banka pre rodiny v hmotnej núdzi.

<p>k službám a vytvoreniu kontaktných bodov pre obeť“</p> <ul style="list-style-type: none"> • činnosť Centra voľného času, • realizácia NP „Podpora ochrany detí pred násilím“ v spolupráci s ÚPSVaR SNV, • vykonávanie dobrovoľníckej činnosti počas I. vlny pandémie, • susedská a neformálna pomoc občanom, • realizácia aktivačnej činnosti, organizovanie obecných služieb mestom pre získanie prac. návykov nezamestnaných, • Miestna občianska poriadková služba, • Sídlo OOPZ na území mesta 	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately preventívnou formou, <ul style="list-style-type: none"> • existujúce sociálne služby v regióne, • trend výstavby a zriaďovania nízko kapacitných zariadení poskytujúce soc. služby, • trend posilňovania terénnych sociálnych služieb, • trend posilňovania rodiny k plneniu jej základných funkcií, • podpora legislatívy, • ciele partnerstvá a spolupráca pri rozšírení a rozvoji sociálnych služieb, • združovanie kapacít a zdrojov, • registrácia soc. služieb na VÚC, • vzdelávanie v sociálnej oblasti, • uskutočňovanie supervízie pre zamestnancov OSĽ, • tvorba ďalších projektov v oblasti sociálnej práce, • možnosť čerpania finančných zdrojov z ESF a ÚPSVaR, • využitie dobrovoľníctva pri akciách niektorých organizácií, • spolupráca s dobrovoľníckou organizáciou, • možnosť poskytovania OSĽ formou dobrovoľníckej služby, • možnosť zapojiť sa do projektov v oblasti poskytovania sociálnych služieb <ul style="list-style-type: none"> • získať financie na sociálnu oblasť sponzorsky, darom. 	<ul style="list-style-type: none"> • znižovanie počtu obyvateľov mesta, • nízka pôrodnosť, • nárast počtu neúplných rodín, • nárast rozvodovosti, • nárast počtu neospravedlnených vymeškaných hodín pri plnení povinnej školskej dochádzky – záškoláctvo, • nárast alkoholizmu a užívania drog medzi deťmi a mládežou, • nárast počtu správnych deliktov a priestupkov, • nárast počtu neprispôsobivých občanov, • migrácia za prácou do zahraničia, odchod celých rodín, doma zostávajú iba občania v poproduktívnom veku, často odkázaní na pomoc inej osoby, • nedostatok voľných a cenovo dostupných bytov pre mladých - migrácia mladých rodín za bývaním do väčších miest, • odchod terajších investorov do iných oblastí – nárast nezamestnanosti, • zvyšujúci sa trend rastu cien a ekonomicky oprávnených nákladov za poskytované sociálne služby s pobytom a tým zvyšovanie ich nedostupnosti, nedostatok voľných miest, zvyšovanie úhrady za poskytovanie sociálnych služieb, • zhoršovanie zdravotného stavu seniorov, • nedostatočný počet lekárov pre dospelých a seniorov v meste, • zvyšujúci sa počet občanov trvalo odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne služby,

<ul style="list-style-type: none"> • po výstavbe MŠ uvoľnenie súčasných priestorov na zriadenie nízko kapacitného zariadenia poskytujúceho sociálne služby pre občanov odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby. 	<ul style="list-style-type: none"> • starnutie populácie mesta, tým sa zväčšuje tlak na rozvoj a rozšírenie sociálnych služieb v meste, • poskytovanie sociálnych služieb neverejným poskytovateľom s cieľom dosiahnuť zisk, • povinnosť mesta poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb, • nedostatok vlastných finančných zdrojov pre rozvoj a poskytovanie sociálnych služieb v rozpočte mesta, • neúspešnosť v projektoch v sociálnej oblasti, • nevyhlásenie výziev v sociálnej oblasti, • rast minimálnej mzdy a povinných odvodov, • pandémická situácia v súvislosti s prenosným ochorením COVID 19, • zabezpečenie ochranných pracovných prostriedkov a dezinfekcie, • konflikty medzi mestom a odkázaným občanom a jeho príbuznými.
--	---

SWOT analýza je dôležitou súčasťou marketingového plánovacieho procesu. Predstavuje syntézu čiastkových analýz. SWOT analýza nepredstavuje záverečnú etapu strategickej analýzy, ale nástroj orientácie pri vnímaní strategickej pozície (Lesáková, 2001). SWOT analýza predstavuje koncepčné východisko pre systematickú analýzu. Zameriava sa na charakteristiku kľúčových faktorov. Analýza je výsledkom uskutočnených čiastkových analýz a východiskom pre určenie stratégie vzhľadom na štyri hlavné parametre. Na posúdenie vzájomných vzťahov jednotlivých faktorov je možné použiť diagram SWOT analýzy.

11. PREDSTAVA BUDÚCNOSTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB – STANOVENIE PRIORÍT A CIEĽOV ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

VÍZIA

Zabezpečenie a poskytovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb občanom, skutočne odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby. Zabrániť sociálnemu vylúčeniu osôb, viesť ich aktívnemu životu a podporiť ich zotrvanie čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí.

Strategický cieľ:

Zabezpečenie kvalitných a dostupných sociálnych služieb pre občanov mesta, ktorí sú odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby.

Špecifické ciele:

- 1. Poznať plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta.**
- 2. Sociálne služby bližšie k občanom, aby ľudia čo najdlhšie zotrvali vo svojom prirodzenom prostredí.**
- 3. Podpora ľudskej a občianskej dôstojnosti občanov so zdravotným postihnutím a seniorov mesta Spišské Vlachy.**
- 4. Vyššia kvalita sociálnych služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.**

11.1. Stanovenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v meste Spišské Vlachy

V súlade so zverejnenými Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030 a na základe spracovaných analýz vychádzajúcich zo sociálnej situácie občanov mesta Spišské Vlachy a skutočným stavom poskytovaných sociálnych služieb na území mesta, okresu Spišská Nová Ves a Košického samosprávneho kraja si mesto Spišské Vlachy stanovuje hlavné ciele KPSS na obdobie rokov 2021-2031 nasledovne:

1. Podporiť zotrvanie občanov mesta v ich prirodzenom prostredí

v súlade s NP1: „Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín“

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

- 1.1 Poskytovanie základného sociálneho poradenstva s ohľadom na individuálnosť a špecifickosť nepriaznivej sociálnej situácie obyvateľa.
- 1.2 Vykonávanie posudkovej činnosti na posúdenie odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby v jej prirodzenom prostredí.
- 1.3 Rozširovanie a skvalitňovanie opatrovateľskej služby pre občanov v súlade s ich potrebami a zákonom o sociálnych službách.
- 1.4 Rozširovanie podporných sociálnych služieb pre starých a osamelých občanov – donáška obedov, prepravná služba, denné centrum pre seniorov atď.
- 1.5 Zabezpečenie sociálnej služby v jedálni a príspevku na stravu pre osamelých seniorov s nízkym príjmom.
- 1.6 Spolupráca s poskytovateľmi sociálnych služieb v rámci kraja a Slovenskej republiky pri zabezpečení základných životných podmienok pre jednotlivcov a rodiny nachádzajúce sa v ohrození života a zdravia (služby krízovej intervencie pre obeť domáceho násillia).

- 1.7 Podpora zariadenia nízko kapacitného zariadenia rodinného typu na území mesta, poskytujúcich sociálne služby s pobytom (ZpS, ŠZ, ZOSL,DS, zariadenie pre matky s deťmi, komunitné centrá...).

v súlade s NP2: „Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti“

- 1.8 Podpora neverejných poskytovateľov pri rozširovaní sociálnych služieb – prepravná služba, útulok, rozvoz obedov, denný stacionár, stredisko osobnej hygieny, požičiavanie pomôcok, nocľaháreň.
- 1.9 Spolupráca s poskytovateľmi zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti u cieľových skupín krízovej intervencie, napr. u osôb bez domova a osamelých seniorov s ohľadom na ich starnutie a zvyšujúcu sa možnosť zdravotného postihnutia.
- 1.10 Podpora dostupnosti zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti na území mesta pre dospelých obyvateľov a seniorov. Napr. poskytnutie priestorov novému poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti.
- 1.11 V prípadoch vyhlásenia núdzového stavu, spolupracovať s dobrovoľníkmi a organizáciami, aby sa predišlo ujme na zdraví a životoch jednotlivcov ohrozených skupín.

v súlade s NP3: „Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnosti (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby.“

- 1.12 V prípade záujmu zo strany poberateľov príspevkov na opatrovanie poskytnúť im odľahčovaciu službu prostredníctvom opatrovateľskej služby, alebo zabezpečiť starostlivosť o fyzickú osobu odkázanú na pomoc inej fyzickej osoby v zariadení poskytujúcom sociálne služby na nevyhnutný čas, ktorý slúži na oddych prípadne na regeneráciu a liečenie fyzickej osoby, ktorá poskytuje celodennú starostlivosť rodinnému príslušníkovi v zmysle zákona 447/2008 Z.z.
- 1.13 Podpora susedskej výpomoci a neformálnej starostlivosti.
- 1.14 Podpora dobrovoľníckej činnosti.
- 1.15 Podpora zosúlad'ovanie pracovných povinností a starostlivosti o fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby poskytovaním opatrovateľskej služby v čase plnenie pracovných povinnosti zaopatrených detí či ostatných príbuzných.

2. Zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a sociálneho poradenstva

v súlade s NP4: „Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.“

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

- 2.1 Na výkon opatrovateľskej služby zamestnávanie kvalifikovaných zamestnancov – opatrovateľov/liek s príslušným vzdelaním alebo akreditovaným kurzom opatrovateľskej činnosti v zmysle zákona o sociálnych službách v platnom znení.
- 2.2 Posilnenie samostatného sociálneho oddelenia mesta, kde budú pracovať zamestnanci s požadovanou kvalifikáciou v zmysle zákona o sociálnych službách.
- 2.3 Pravidelné vzdelávanie a informovanosť zamestnancov sociálneho oddelenia s dôrazom na aktuálnosť poskytovania sociálnych služieb na štátnej úrovni a ich dostatočná informovanosť v iných oblastiach každodenného života.

- 2.4 Pravidelne uskutočňovať program supervízie pre zamestnancov opatrovateľskej služby.
- 2.5 Kontrola dodržiavanie smernice „Podmienky kvality poskytovania sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Spišské Vlachy.“
- 2.6 Pravidelné vyhodnocovanie prieskumu spokojnosti prijímateľov sociálnej služby a ich príbuzných s poskytovanou sociálnou službou.
- 2.7 Priebežne prehodnocovať rozsah úkonov, čas a nastavenie prevádzkového času poskytovania opatrovateľskej služby tak, aby jej poskytovanie reagovalo pružne na požiadavky prijímateľov opatrovateľskej služby, ktoré sa môžu v čase meniť.
- 2.8 Pravidelné kontroly výkonu úkonov opatrovateľskej služby opatrovateľkami v domácnosti prijímateľa sociálnej služby zo strany mesta ako poskytovateľa.
- 2.9 Propagácia sociálnych služieb a poskytovanie informácií zo strany mesta o ostatných poskytovateľoch sociálnych služieb na území mesta, okresu a kraja záujemcom - potencionálnym prijímateľom sociálnych služieb.
- 2.10 Poskytovanie informácií MPSVaR SR v zmysle zákona o sociálnych službách prostredníctvom elektronického Informačného systému sociálnych služieb.

3 Vytvoriť organizačné, materiálne a finančné podmienky na realizáciu úloh mesta podľa zákona o sociálnych službách a komunitného plánu sociálnych služieb.

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

- 3.1 Vypracovanie projektov na zabezpečenie registrácie nových podporných sociálnych služieb na VÚCKE.
- 3.2 Vypracovanie projektov o NFP a žiadostí o dotácie na podporu poskytovania sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta.
- 3.3 Zabezpečenie finančných prostriedkov na poskytovanie sociálnych služieb v rozpočte mesta na obdobie rokov 2021 až 2031 a skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb v súlade s predpokladanými potrebami obyvateľov mesta.
- 3.4 Zabezpečenie finančných prostriedkov na pravidelné vzdelávanie, školenie a uskutočňovanie programu supervízie pre zamestnancov opatrovateľskej služby
- 3.5 Zabezpečenie finančných príspevkov na prevádzku sociálnych služieb poskytovaných neverejným poskytovateľom, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk (ZpS, ZOSI, DS), ak o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby pre občana požiadalo mesto na základe žiadosti občana, ktorému mesto vydalo Rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu.
- 3.6 Zabezpečenie finančných prostriedkov na poskytovanie finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy neverejnému poskytovateľovi, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk a poskytuje opatrovateľskú službu, ak o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby pre občana požiadalo mesto na základe žiadosti občana, ktorému mesto vydalo Rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu.
- 3.7 Zabezpečenie finančných prostriedkov v rozpočte mesta:
 - na lekársku posudkovú činnosť,
 - na príspevok na stravu jednotlivcovi,
 - na jednorazovú dávku pomoci v hmotnej núdzi,
 - na sociálny pohreb.

12. ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA

Plánované ciele a aktivity zamerané na realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy v období rokov 2021 až 2031 budú zabezpečované nasledovne:

Cieľ č. 1 Podporiť zotrvanie občanov mesta v ich prirodzenom prostredí

Aktivity budú plnené priebežne, podľa aktuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb po vzájomnej dohode medzi prijímateľom, opatrovateľom a poskytovateľmi sociálnych služieb počas celého naplánovaného obdobia.

Cieľ č. 2 Zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a sociálneho poradenstva

Aktivity budú realizované priebežne počas celého obdobia plánovanej realizácie KPSS v rámci poskytovania sociálneho poradenstva, organizovania a poskytovania a hodnotenia kvality poskytovanej opatrovateľskej služby mestom Spišské Vlachy prípadne aj ďalších druhov sociálnych služieb.

Cieľ č.3 Vytvoriť organizačné, materiálne a finančné podmienky na realizáciu úloh mesta podľa zákona o sociálnych službách a komunitného plánu sociálnych služieb.

Aktivita 3.1 a 3.2 (z bodu 11.1) bude realizovaná podľa finančných možností a potrieb a podľa vyhlásených výziev o uchádzanie sa o NFP.

Aktivita 3.3 až 3.7 (z bodu 11.1) bude realizovaná každoročne pri zostavovaní rozpočtu mesta na ďalší rozpočtový rok.

13. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA

Plnenie zámerov, cieľov a opatrení, ktoré vyplývajú z KPSS mesta Spišské Vlachy na obdobie rokov 2021-2031, bude vyhodnocované raz ročne na zasadnutí sociálnej komisie pri MsZ v Spišských Vlachoch. Na základe hodnotenia bude vypracovaná správa o plnení úloh KPSS mesta Spišské Vlachy, ktorá bude obsahovať údaje o aktuálnej situácii mesta v oblasti poskytovania sociálnych služieb ku 31.12. uplynulého kalendárneho roka a aktualizáciu úloh a aktivít podľa platnej legislatívy a aktuálnych potrieb obyvateľov mesta. Správa bude predkladaná na rokovanie mestského zastupiteľstva v Spišských Vlachoch po uplynutí kalendárneho roka.

14. PODMIENKY A SPÔSOB ZMENY A AKTUALIZÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA

KPSS je výstup, ktorý je potrebné priebežne aktualizovať v súvislosti s meniacou sa legislatívou a situáciou v sociálnej oblasti. Menšie a malé mestá, akým je aj naše mesto, nemôžu mať kapacitu na poskytovanie širokej škály sociálnych služieb pre rôzne cieľové

skupiny. Je preto vhodné hľadať možnosti regionálnej spolupráce poskytovateľov sociálnych služieb. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie KPSS mesta Spišské Vlachy na obdobie rokov 2021-2031 budú vychádzať z platnej legislatívy a z aktuálnych potrieb občanov a finančných možnosti mesta a iných poskytovateľov sociálnych služieb v zmysle nasledovných zásad uplatňovania KPSS:

- KPSS je **základným rozvojovým dokumentom**, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.
- KPSS je **záväzným pre tvorbu rozpočtu mesta** a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu mesta.
- KPSS je **základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov**.
- KPSS je po jeho schválení **základným rozvojovým dokumentom pre mesto**.
- KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity mesto **priamo realizuje** (mesto ako realizátor), alebo **vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu** (mesto ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja mesto.
- KPSS je rozvojový **usmerňujúci dokument pre všetky subjekty** existujúce, či majúce aktivity **na území mesta**, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor.)
- KPSS je **otvorený, verejne dostupný dokument**, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú **zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy mesta**.

15. ZÁVER

Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám nášho mesta a potrebám našich občanov. Snahou mesta je, aby sa postupne v ďalšom plánovanom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy je výsledkom spolupráce Mesta Spišské Vlachy jeho zástupcov a zamestnancov, škôl, organizácii a poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta, občanov a prijímateľov sociálnych služieb.

KPSS bol pripravovaný na základe stretnutí riadiacej skupiny, individuálnych konzultácií, spoločných dialógov, partnerstva a kooperácie. KPSS je legislatívne záväzným dokumentom, je zároveň otvorený potrebám občanov mesta, participácii poskytovateľov sociálnych služieb.

Plánovanie sociálnych služieb v meste akým sú Spišské Vlachy, je priebežný proces závislý na potrebe, záujme a spolupráci všetkých poskytovateľov sociálnych služieb a možnostiach financovania sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2021–2030 a so zákonom o sociálnych službách v platnom znení.

Najpodstatnejšou fázou tvorby komunitného plánu bola analýza stavu poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta, okresu a kraja a analýza požiadaviek, potrieb a želaní prijímateľov sociálnych služieb a občanov mesta, získaných prostredníctvom respondentov zúčastnených v dotazníkovom prieskume v marci 2021 s prihliadnutím na analýzu sociologických a demografických údajov občanov mesta. Avšak najdôležitejšia je samotná realizácia a uskutočňovanie aktivít na dosiahnutie želaného cieľa a stavu poskytovaných sociálnych služieb v budúcnosti podľa požiadaviek a potrieb obyvateľov mesta.

Kvalita života občanov a ich sociálna stránka je v záujme mesta Spišské Vlachy. V rámci poskytovania sociálnych služieb občanom je dôležitá snaha využívať také nástroje, ktoré umožnia občanovi zotrvať čo najdlhšie v jeho prirodzenom rodinnom prostredí. Zámerom mesta je aby potreby občanov boli vhodnou formou pomoci a starostlivosti uspokojené a viedli k podpore občana v jeho nezávislom, aktívnom a zmysluplnom živote.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa aktívne zúčastnili na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb na obdobie rokov 2021 - 2031, za ich tvorivý prístup a spoluprácu.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy na obdobie rokov 2021 – 2031 bol schválený uznesením Mestského zastupiteľstva mesta Spišské Vlachy č./VIII/2021, dňa 2021.

Eubomír Fifik
primátor mesta

Na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb sa podieľali:

Ľubomír Fifík – primátor mesta
JUDr. Ing. Stanislav Kandrik, LL.M – prednosta
PaedDr. Marcela Satmáryová – zástupkyňa primátora mesta
Ing. Svetlana Kočišová – poslankyňa
Ing. Juraj Jánošík – poslanec
Ing., arch. Martin Čurilla – poslanec
Ing. Rastislav Bečker – poslanec
Mgr. Monika Koperdáková – poslankyňa
Jozef Lazor – poslanec
Štefan Labanc – poslanec
Milan Biroščák - poslanec
Mgr. Mária Dzurillová – sociálna pracovníčka mesta
Ladislav Jurčišin – administrátor web stránky mesta

Distribúcia dotazníkov do domácnosti obyvateľov
Zuzana Čurillová
Bianka Kantorová

Občania mesta Spišské Vlachy
Základné školy na území mesta
Materská škola
Spojená škola internátna
Centrum pre deti a rodiny
ZO JEDNOTY dôchodcov
MS SČK
Spišská Katolícka Charita
Social. Trans. n.o.
OÁZA, n.o.
ADOS

Riadiaca pracovná skupina:

Mgr. Monika Koperdáková
PaedDr. Marcela Satmáryová
Milan Biroščák
Ing. Rastislav Bečker
Mgr. Eva Dorocáková
Mgr. Pavol Maliňák
Bc. Alena Sajdáková
Mgr. Mária Dzurillová

Spracovateľ:

Mgr. Mária Dzurillová